

FÖRSVARETS

FÖRUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 2/2017

ETT LIV PÅ BOTTEN MED MÅLET ATT BLI RÖJDYKARE

LIVSVIKTIG LOGISTIK på skolan i Skövde

Så stoppade Mali 01 **SLAGET OM TIMBUKTU**

FRAMTIDENS SENSORER ser mer och bättre

PLUS: UTREDNING OM MATERIELBERG | NY VETERANCHEF | KENNETHS KANINER |
NY SAJT FÖR KARRIÄREN | KRÖNIKÖREN: DEFINITION AV PÅVERKANSOPERATION

NU ÄR DET UPP TILL OSS ATT LEVERERA

RISKERNA ÄR ALLTID närvarande i vår verksamhet och vi arbetar ständigt för att olyckor inte ska kunna ske. Trots det förlorade vi en kamrat under övningen Vintersol. Det var en tung dag för mig och för Försvarsmakten. Insikten om att det värsta kan hända är en del av vår vardag. Det är en del av det som förenar oss

att leverera. Tillskottet ska bland annat användas för att förstärka stridsgrupp Gotland med luftvärnsförmåga, höja IT-säkerheten och öka ambitionen i övningsverksamheten. Det arbetet har vi redan startat!

Till slut vill jag nämna utredningen om den svenska insatsen i Afghanistan som nyligen presenterades.

” Insikten om att det värsta kan hända är en del av vår vardag. ”

och binder oss samman.

Den militära professionen är på så sätt unik. Den bygger inte bara på det rena yrkeskunnandet, utan lika mycket på sammanhållning och ledarskap. Vår värdegrund är inte bara ord på papper. Tvärtom handlar det om ett sätt att vara och hur vi dagligen utför vårt arbete. Respekten för varandra och våra respektive roller är grundläggande för att vi ska klara vårt uppdrag.

DET ÄR OCKSÅ en fråga om förtroende för Försvarsmakten i ett läge där vi växlar upp vår verksamhet på alla plan. Våra folkvalda har kommit överens om att skjuta till drygt 400 miljoner extra redan i år. Det visar på den samsyn som finns om att stärka den militära förmågan ytterligare. Nu är det upp till oss

Det är en omfattande utredning som rymmer både viktiga lärdomar och kritik. Som ansvarig för den militära delen vill jag vara tydlig: det är den längsta och svåraste internationella insatsen i Sveriges och Försvarsmaktens historia. Sju av våra kamrater har stupat och tolv har skadats allvarligt. Alla bär med sig livslånga erfarenheter. Afghanistan lever kvar i mångas hjärtan som en fängslande plats där vi löst våra uppgifter i en stor koalition efter bästa förmåga. För det ska vi vara stolta.

Micael Bydén
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE**s4** AKTUELLT med På Ny Post**s10** PORTRÄTTET
Kenneth och hans kaniner**s22** UTREDNINGAR
Vad vill Wahlberg med materielberget?**s26** ÖVNING
Efter Aurora kommer Viking**s27** VETERAN
Ny chef och snart nytt namn**s34** RESERVOFFICER
Kallade i krig**s49** PÅ JOBBET
Bästa jobbet i berget**s52** ÅSIKTEN
Läpparnas beaktelse?**s53** TILL SIST
Dags för läsarundersökning!**s54** KARRIÄR
Ny sajt lanserad**s55** LÅNGKRÖNIKAN
Mikael Tofvesson, MSB

VILKA BADDARE!

JAG HAR INTE längre några idoler (uppväxtens gudar Depeche Mode har sedan länge svikit), vilket säkert är ganska sunt: Idolatri gör en sällan särskilt smart eller klarsynt.

Men jag högaktar röjdykare och de som vill bli sådana. Liksom de som ser till att logistiken fungerar. För att inte tala om de som ligger i stridsställning i 40 graders värme i tre dygn. Alla tre grupperna kan du läsa om i detta nummer.

Men vad vill du mer läsa om? Om du har tur blir du uppringd av Demoskop (se sidan 53) och får säga det den vägen, i läsarundersökningen. Mejla annars till ff-red@mil.se!

DAG ENANDER,
Redaktör, Försvarets forum

FOKUS: ETT BOTTENLIV SOM ÄR TOPPEN.

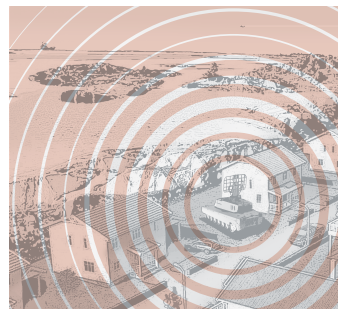
De var 14. Nu är de nio. Möt de som drömmer om att en dag få kalla sig röjdykare. Läs om varför på **S12-21**.

INSATS: SLAGET OM TIMBUKTU. De kan ha förhindrat ett nytt Rwanda eller Srebrenica. Läs om hur på **S36-43**.

LOGISTIK: SKOLAN SOM LÄR UT LOGISTIK.

Allt från sjukvård till fältkok och farligt gods kan Logistiskolan i Skövde. Läs mer på **S28-33**.

TEKNIK: STORA SENSORSWITCHEN. Snart inleds den största investeringen efter nya stridsflygplan och ubåtar. Läs mer på **S44-48**.

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvärlig utgivare: Marcela Sylvander, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Dag Enander, dag.enander@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning.

Art Director: Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Lenanders Grafiska. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material.

Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. Nästa textdeadline: 26 maj 2017. Beräknad utgivningsdag: 17 juni 2017. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Foto, omslag: Jimmy Croona/ComCam.

VÅRELD VIKTIGT STEG MOT AURORA

Från början en övning för P4:s egen bataljon omfattar i dag närmare 3 000 medarbetare.

Biträdande övningsledare Niklas Blomqvist och Fredrik Ingemarsson, planeringsansvarig för Våreld.

Förband från i stort sett hela armén deltar i övningen.

–Det är en viktig del i förberedelserna inför höstens genomförande av Aurora, säger biträdande övningsledare Niklas Blomqvist.

Att planera en så pass här stor övning kräver god framförhållning men också stort engagemang från de deltagande förbanden.

– Vi måste skapa en bra genomförandeplan så att alla krigsförband som ingår i övningen får träna mot rätt målsättningar. Här har alla inbjudna förband gjort ett bra arbete och engagerat sig när vi bjudit in till planeringsmöte, säger Fredrik Ingemarsson som är ansvarig för planeringen av Våreld.

I år genomförs Våreld i Skåne. Det ger möjlighet för

P4:s bataljon att öva aktivering, operativ transport, anfall- och försvarsstrid i för dem ny terräng. Men det krävs också lite mer av dem som planerar övningen menar Fredrik.

– Jag fick tidigt en hjälpsam och ansvarstagande kontaktperson från P7 vilket har varit helt avgörande för planeringen av övningen. P7 har tagit ett stort ansvar i övningsplaneringen bland annat när det gäller mark- och miljöfrågorna, säger Fredrik Ingemarsson.

ÖVNING I SKÅNE innebär att ungefär 550 fordon ska förflyttas dit från Boden, Stockholm, Enköping, Skövde, Karlsborg, Kvarn, Eksjö och Göteborg. Av dem kräver cirka 185 upplastad transport.

Förbandstransportledare Larry Gustafsson arbetar med

att lägga det stora pusslet för att få ihop transporterna

– Utmaningen i planeringen ligger i att få resurserna, det vill säga vägar och förstärkningsfordon att räckta till eftersom huvuddelen av deltagande förband vill transportera i samma tidsperiod. Det handlar om att få ut mesta möjliga effekt av våra egna resurser, så att behovet av externa resurser blir så litet som möjligt. Våra egna resurser är Tungtransportkompaniet. De är det förband som måste lägga mest tid på en övning av denna storlek. De transporterar förband till övningen, deltar i övningen och slutligen hemtransporter. Varje förare på kompaniet kommer att köra runt 500 mil innan allt och alla är tillbaka hemma igen, säger han.

Text Anne-Lie Sjögren/P 4

FÖRSVARSMAKTEN HEDRADE OFFREN

På lördagen den 8 april vajade flaggorna på halv stång på alla Försvarsmaktens anläggningar runt om i landet för att hedra offren efter attacken på Drottninggatan i Stockholm dagen innan. Den här typen av händelser är i första hand en polisiär fråga, men Försvarsmakten är som alltid beredd att lämna stöd till polisen inom ramen för gällande lagstiftning.

– Den 7 april är ett datum som vi alla kommer att minnas. Oron. Sorgen. Och ilskan när bilden klarnade. Och öppenheten och sammanhållningen efter dådet. Med attentatet på Drottninggatan blev den breda hotbilden bryskt påtaglig även för oss i Sverige. En av Försvarsmaktens uppgifter är att stödja samhället i kris. I det här fallet har vår roll främst varit att stödja polisen, vilket så nu också skedde genom helikopterförmåga. Det kunde vi omedelbart bevilja stöd till, då det är en redan reglerad stöduppgift. Vi har också stött polisen med viss materiel, personal med särskild expertis eller förmåga samt att vi har haft samverkanspersonal över tid hos såväl polisen som säkerhetspolisen, säger ÖB Micael Bydén.

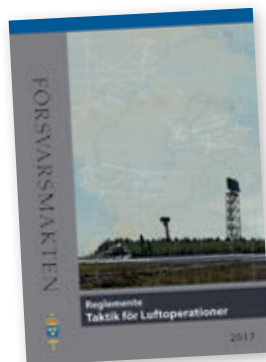

NYTT REGLEMENTE FÖR LUFTOPERATIONER

Sedan den 1 april gäller reglementet Taktik för Luftoperationer (TR LuftOp 2017), vilket beskriver och inriktar luftstridskrafternas krigsförband och gemensamma funktioner under ledning av flygtaktisk chef och flygtaktisk stab samt definierar och ensar begrepp inom luftoperativ verksamhet.

– Det nya reglementet är av stor betydelse för ett starkare flygvapen och med det ett starkare försvar, säger både flygvapenchefen Mats Helgesson och flygtaktisk chef Gabor Nagy.

Reglementet finns digitalt på intranätet emilia och distribueras inom organisationen till berörda parter.

CITATET 1

”Återinförandet av värnplikt är ett slag i magen för alla oss ungdomar, födda 1999-2000, som ser fram emot ett sommarlov jobbandes vid kafékassan eller ett ledigt lov vid stranden. Egentligen spelar det ingen roll vilka sommarplaner som går i kras, problemet är att Sveriges regering invaderar den grundläggande rättigheten att bestämma själv.”

16-åriga CUF-medlemmen Lou Bendrot i Metro Debatt

DET KOM ETT BREV...

Det sista tryckta numret av Arménnytt kom precis innan jul 2003. Då upphörde också möjligheten att prenumerera på tidningen (till kostnaden 100 kronor för fyra nummer).

Ändå dök den här talongen nyligen upp i Försvarets forums postfack – så redaktionen frågar sig:

Har posten slagit rekord i långsam utdelning eller har avsändaren en förhoppning om att markstridskrafternas egen tidning väcks till liv?

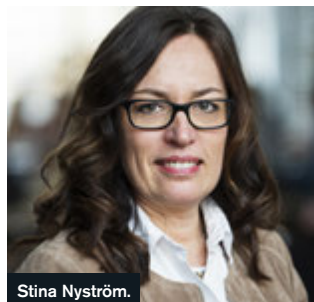

NY STÄLLFÖRETRÄDANDE PERSONALDIREKTÖR

Sedan den 3 april är Stina Nyström Försvarmaktens ställföreträdande personaldirektör.

Hon kommer närmast från tjänsten som HR-chef i Sigtuna kommun och har dessförinnan bland annat arbetat vid Uppsala universitet och på Arbetsförmedlingen.

– Frågan om hur Försvarmakten kan fortsätta vidareutveckla sin ställning som en attraktiv arbetsgivare är idag kanske mer aktuell än på många år och jag ser fram emot att medverka till en positiv utveckling av Försvarmakten.

Stina Nyström.

TWEETEN

När Sveriges Radio Jämtland nyligen bildsatte en tweet om en bussolycka med anknytning till Försvarmakten, blev bildvalet en snackis på försvars-Twitter: soldaterna bar nämligen kulsprutegevär m/1921 och gasmask m/1931–36, vilket indikerar att den svartvita bilden minst är 75 år gammal! På forsvarsmakten.se kan en mängd bra, moderna och bilder från Försvarmaktens verksamhet laddas ned gratis.

Flygvapnets ungdomar i bussolyckan på Frösön t.sr.se/2loVYEg

SIGNERAT SAMARBETSAVTAL MED SVEROF

Magnus Konradsson och Peter Sandwall.

På onsdagen undertecknade Försvarsmaktens generaldirektör Peter Sandwall och Magnus Konradsson, ordförande för Förbundet Sveriges Reservofficärer (SVEROF) ett samarbetsavtal för den internationella reservofficerssamarbetsorganisationen CIOR. Avtalet löper till år 2020 och ligger som plattform för viljeinriktning och målsättning med det svenska deltagandet i CIOR. CIOR är den franska förkortningen för Confédération Interalliée des Officiers de Réserve, en organisation som representerar närmare en miljon reservofficerare i 36 länder.

CHEFSBYTE VID P4 OCH MRV

Den 1 april tog överste Bengt Alexandersson över befälet vid Skaraborgs regemente, P4 och Militärregion Väst från överste Fredrik Ståhlberg. Bengt Alexandersson kommer närmast från en tjänst i Högkvarteret där han har arbetat med Försvarsmaktens ledningsutredning. Han har sina rötter i Skövde och på P4 där han ryckte in som värnpliktig och har sedan dess varit stridsvagnsplutonchef, kompanichef, bataljonchef och brigadchef på regementet. Bengt Alexandersson har även bland annat tjänstgjort som militärt sakkunnig på försvarsdepartementet, varit chef för styrkan i Afghanistan och arbetat både som arméattaché i USA samt försvarsattaché i Kanada.

– Jag kommer göra mitt bästa för att vi ska vara en stark del i arbetet mot ÖB:s vision "Ett starkare försvar – möter varje hot, klarar varje utmaning". Tillväxt och utveckling av våra förband och vår personal är och ska fortsatt vara vår absoluta kärnverksamhet. Tillsammans möter vi kommande uppgifter och utmaningar, säger Bengt Alexandersson.

Text Jessica Dahlberg/P4

Chefsbyte på P4.

CITATET 2

"Den tänkta säkerhet vi köper oss med upprustning står inte i proportion till det hot Ryssland uppfattar när vi allierar oss med fienden eller spänner våra muskler."

Feministiskt Initiativs skuggriksdagsgruppledare Sarah Nilsson Dolah, Carl Granklint Rask och Martin Jordö i en debattartikel på Nyheter24.

PRESSTOPP!

NYA KOLLEKTIVAVTAL PÅ PLATS

Försvarsmakten och arbetstagarorganisationerna har nu kommit överens om nya kollektivavtal. Avtalen som omfattas är arbetstidsavtalet och rörlighetsavtalet. Uppgörelsen gäller från 1 januari 2018. Då upphör också avtalet ÖVA att gälla.

En nyhet i det nya avtalet är Försvarsmaktsdygn, FM-dygn. De ersätter övningsdygn och insatsarbetstid. Under icke ordinarie arbetstid får verksamheten planeras och genomföras under FM-dygn eller stödsinsats.

De första tio FM-dygnen ger mer betalt – 1050 kronor per dygn och 8 timmars kompensationsledighet per dygn. Från och med det elfte FM-dygn betalas även ett tillägg om 0,023 gånger medarbetarens individuella lön och varje dygn genererar 4 timmars

kompensationsledighet.

Arbetsgivaren ansvarar för att verksamheten planeras korrekt och kompensationsledigheten bör förläggas snarast efter ledighetens intjänande.

HUVUDREGLN OM FRI logi blir kvar och avser enkelrum med dusch och toalett på rummet vid tjänsteresor. Lägre standard än så ger logitillägg om 200 kronor per natt. Arbetsgivaren har rätt att anvisa annat ändamålsenligt boende. Vid anvisat boende får arbetstagaren ett logitillägg om 400 kronor per natt.

För pendlarna ligger pendlingsersättningen om 4800 kronor per månad kvar. En nyhet är däremot att ersättning för träningssskor om högst 1200 kronor vartannat år utgår.

Mer information om de nya kollektivavtalen finns att läsa på intranätet emilia.

I KORTHET

UTREDNING

DÖDSOLYCKA UNDERSÖKS

Försvarsmakten tillsätter en undersökningskommission för att utreda olyckan under övningen Vintersol där föraren av en bärgningsbandvagn 90 miste livet.

Försvarsmaktens undersökningskommission, FMUK, ska utreda orsaken till händelsen samt klarlägga bakomliggande och bidragande orsaker. Rapporten som ska vara klar senast den 1 juli ska innehålla rekommendationer för att minska och förebygga effekten av liknande händelser i framtiden. FMUK ska också föreslå förbättringar kring metodik, teknik och planering.

KONFERENS

TOTALFÖRSVAR I FOKUS

I början av april samlades representanter från Försvarsmakten, Sveriges försvarskommuner, privata och offentliga arbetsgivare och nationella beslutsfattare inom politik och myndigheter i Skövde för Försvarskonferens 2017. Vid konferensen deltog bland annat representanter från Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, Polisen och Försvarsmakten för vilka frågan om den gemensamma personalen är viktig och behöver adresseras. "Vem har dragningsrätt på vem när en nyckelperson är anställd i en myndighet men är krigsplacerad i en annan, och hur löser man arbetet med att reda ut detaljerna?" var en frågeställning som diskuterades och bearbetades i workshops.

MATERIEL

NY SJÖMÅLSROBOT BESTÄLLD

Den 31 mars beställde svenska staten nya versioner av sjömålsrobot 15, både för flyg- och sjöstridskrafterna. De nya versionerna ska

I KORTHET

ersätta det befintliga sjömålsrobot-systemet under mitten av 2020-talet på JAS 39 E och Visbykorvetterna. Det nya robotsystemet kommer avsevärt förbättra flygets och marinens förmåga att bekämpa både sjö- och landmål. De nya robotarna har avsevärt längre räckvidd, avger mindre signatur, har bättre målsökare och kan dessutom utvecklas för kommande hotmiljöer och framtida operativa krav. Utvecklingen av det nya robotsystemet görs på SAAB utifrån operativa värderingar av Försvarsmakten, FMV och FOI.

VETERAN

HÅRDROCK PÅ VETERANDAGEN

Kungen kommer, liksom ÖB. Dessutom dyker hårdrocksbandet Mustach med frontmannen Ralf Gyllenhammar upp lite senare på veterandagen den 29 maj vid Sjöhistoriska museet. De kompletterar de för veterankonserten redan klara Fältartisterna.

INTERNATIONELLT

JAPANSK ÖB PÅ BESÖK

Den japanska överbefälhavaren, amiral Katsutoshi Kawano besökte Sverige i slutet av mars. Förutom besök på ambassader och departement fick den japanska överbefälhavaren möjlighet att besöka några av Försvarsmaktens förband. Två av dem var Amfibieregementet och Fjärde sjöstridsflottiljen i syfte att få en bild av svenska marinens förmågor.

Så vad var amiralens recension av Haninge garnison?

– Det har varit fantastiskt! Jag är mycket imponerad av den svenska marinens förmågor och jag skulle gärna fördjupa relationen med den svenska marinen, säger Katsutoshi Kawano.

PÅ NY POST

Försvarsmakten placerar överste **Fredrik Ståhlberg** som projektledare vid Högkvarterets produktionsledning från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Löfberg** till chefen specialförbandsledningens förfogande från och med 1 april 2017. Därefter placeras Löfberg som chef specialförbandsledningen från och med 1 oktober 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020. Vid tillträddandet på befattningen befordras Löfberg till brigadgeneral.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Persson** som chef PROD FLYG vid Högkvarteret från och med 8 juni 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Robert Nylén** som chef Luftstrids-skolan från och med 8 juni 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Tommy Pettersson** som stabschef vid flygtaktiska staben på Högkvarteret från och med 20 juli 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2020. Vid tillträddandet på befattningen befordras Pettersson till överste.

Försvarsmakten ställer kommandörkapten **Kjell-Ove Schramm** till Regeringskansliets förfogande som militärsäkerhetskunnig från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020. Vid tillträddandet på befattningen befordras Schramm till kommandör.

Försvarsmakten placerar överste **Lars Hammarlund** som projektledare vid Högkvarterets produktionsledning från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 juni 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Lena Persson-Herlitz** som chef Utbild-

ningsavdelningen vid Högkvarterets produktionsledning från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Jonas Wikman** som materielchef vid Högkvarterets produktionsledning från och med 19 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 april 2021. Vid tillträddandet på befattningen befordras Wikman till brigadgeneral.

Försvarsmakten placerar överste **Michael Nilsson** som Försvarslogistikchef vid Högkvarterets produktionsledning från och med 19 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 maj 2022. Vid tillträddandet på befattningen befordras Nilsson till brigadgeneral.

Försvarsmakten fortsätter placeringen av generalmajor **Per Lodin** som Chief Military Observer vid United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP) under perioden 30 september 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 september 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Peter Tagesson** som ställföreträdande delegationschef vid Neutral Nations Supervisory Commission (NNSC) i Korea under perioden 16 januari 2018 till 15 januari 2020.

Försvarsmakten placerar överste **Oscar Hull** vid Ledningsstabens inriktningsavdelning vid Högkvarteret som Försvarsmaktens koordinator för Försvarsberedningens underlag från och med den 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 30 juni 2018.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Martin Anderberg** som chef för förmågeinriktningssektionen på Ledningsstabens inriktningsavdelning vid Högkvarteret från och med 1 april 2017 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2021. Vid tillträddandet på befattningen befordras Anderberg till överste.

KENNETH OCH KANINERNA

Hans hobby hamnar både på utställningar och i grytan

”BREDVID vår sommarstuga fanns en stor bondgård. Dit gick jag och tittade på djuren när jag var 5-6 år. Då ville jag ha en hund, men mamma och pappa sa nej. Istället fick jag en sommarkanin. Sedan skaffade vi sommarkaniner några år, tills jag fick en kanin med stamtavla. Då öppnades en ny värld, med tävlingar och utställningar. Och den föreningsvärlden har jag fortsatt vara engagerad i. Sedan 1996 är jag ordförande i Jönköpings läns kaninavelsförening. Jag blev det för att jag tyckte att verksamheten gick att utveckla och styra upp. Nu har vi fått ordning på saker och ting, allt från ekonomi till utställningar. Alla som är engagerade vet sin uppgift. Det blir mycket roligare om alla vet vad som gäller. På så sätt liknar det mitt liv i Försvarsmakten: Som tonåring spelade jag handboll på hög nivå och ville kunna fortsätta med det under lumpen, som ändå skulle göras. Därför sökte jag och kompisarna till Ing 2 här hemma i Eksjö. Vi var tolv kompisar som valde att fortsätta efter värnplikten. I dag är vi nio som är kvar i Försvarsmakten, åtta på Ing 2 och en på

Höggvarteret. Att det fortfarande är roligt att gå till jobbet beror mycket på arbetskamraterna och att det jag gör nu, att hålla i gruppchefsutbildningen är så motiverande. Som anställd i Försvarsmakten blir man inte rik på pengar, men väl på upplevelser och erfarenheter.

KANINERNA ÄR MER än en hobby, de är också en alternativ försörjningskälla. Förra året gick cirka 30 stycken av mina kaniner till slakt, det är ett klimatsmart och extremt lokalproducerat köttalternativ. Tyvärr har kanin fortfarande lite dålig klang som mat, kanske mycket beroende på att många födde upp dem som föda under andra världskriget då annat kött var ransonerat. Det är synd, för det är gott kött som påminner lite om kyckling och kalkon. Dessutom finns det få djur som producerar så mycket avkastning – en hona på fyra kilo ger 10-12 gånger sin egen vikt per år. De är lättskötta, jag lägger kanske 15 minuter om dagen på mina kaniner. Om man har dem ute i betesburar på sommaren så får man gräsmattan klippt och gödslad på samma gång.”

KENNETH HAGSTRÖM

Ålder: 58

Bor: Eksjö

Jobbar som:

Bataljonsförvaltare på Ing 2

Familj: Fru och två barn

Kaniner: Åger just nu ett 30-tal

djupa tankar

De var fjorton som började i januari.

Nu är nio kvar.

I oktober kommer några av dem ta emot ett
halssmycke i form av en rälåg groda.

Därmed får de kalla sig röjdykare.

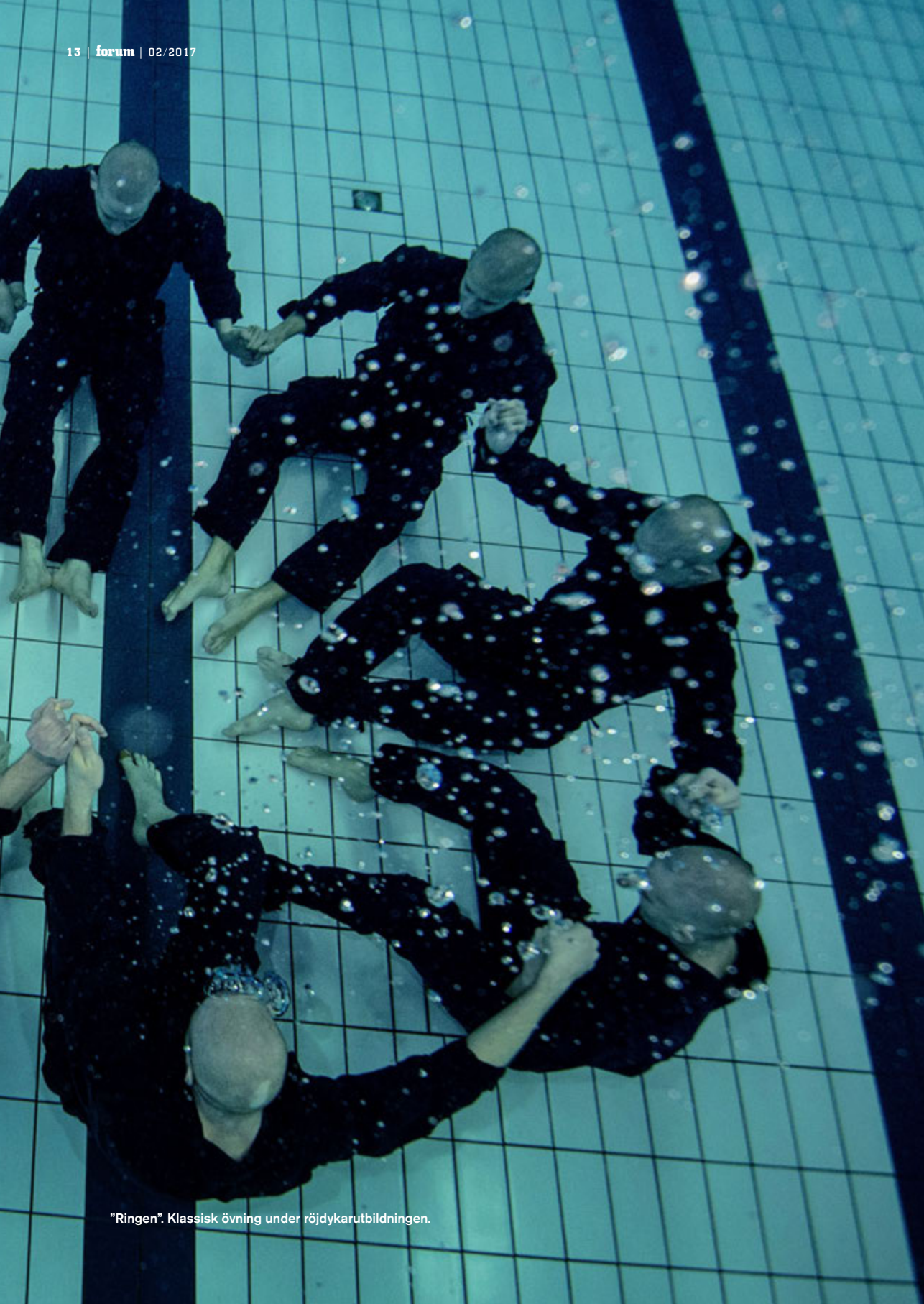
Vad lockar så med det?

Försvarets forum drog på sig badbyxorna för att
ta reda på svaret.

Text **Dag Enander/LEDS KOMM**

Foto **Jimmy Croona/ComCam och Röjdykarna**

"Ringen". Klassisk övning under röjdykarutbildningen.

FUKOKOST SMAKAR bäst efter ett vattenfyspass, anser kursledningen. Därför började den 42:a dagen på röjdykarutbildningen klockan fem på morgonen med 90 minuter i simbassängen.

– Detta är en återhämtningsvecka för eleverna. Vi kommer inte köra så hårt med dem i dag, säger Viktor Månsson, plutonchef under utbildningens första del medan de åtta eleverna idkar Gonzostafett på bassängens botten.

Reglerna i Gonzostafett är enkla: Gonzo ska kasas på botten, men hen får aldrig lämnas ensam.

Alltså krävs ett sömlöst samarbete i varje pyramannalag för att komma framåt.

Gonzo är en av två mytiska figurer för alla röjdykare: en tiokilos blytyngd som dyker upp som moraliskt stöd för de röjdykare som behöver bli starkare. Varje vecka under utbildningen sker en fredagstävling där förlorande lag får stöd av Gonzo kommande vecka.

Det andra laget får ta hand om en guldfärgad simfena.

– Behövs extra mycket stöd, kan Gonzos familj komma på besök, säger Viktor Månsson och pekar på en rad blytyngder i olika storlek.

GOZZO OCH ANSELM

ATT RÖJDYKARNA HAR sina egenheter, som hatkärleken till Gonzo eller förtjusningen i att bära telefonstolpar när de är ute och springer är arv sedan förbandets tillkomst på 1950-talet.

Den andra mytiska figuren för

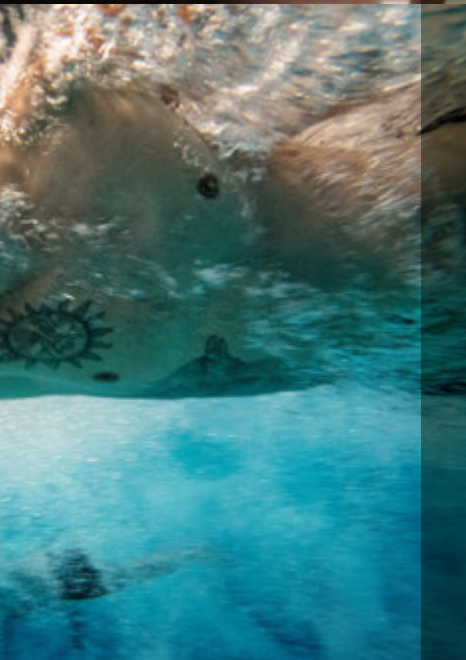

TILL HÖGER: Uppställning utanför vattenfyshallen. Exakt fyra minuter senare, ombytta och uppställda vid bassängkanten.

röjdykare har också varit med sedan starten: en amerikansk badleksak i form av en groda. Grodan heter Sir Anselm Saka-rias Dykén och är röjdykarnas symbol: grodan ges som hals-smycke till eleverna vid examen och bärs även som märke på uniformen.

Så vad får 14 män – än så länge finns det inga kvinnliga röjdykare – att klippa sig kort och viga 38 veckor av sitt liv för att få bära en liten guldgroda runt halsen?

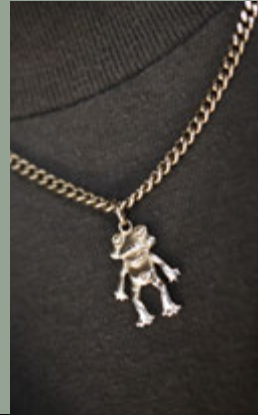
– När vi intervjuat de sökande inför den kompletterande provningen anger de ofta nyfikenheten och spänningen kring vad man jobbar med som röjdykare. De vill ta reda på vad det finns därbortom utbildningen, säger kurschefen Johan Reis.

Han gjorde värnplikten som röjdykare 1990 – ”jag valde att vänta 18 månader för att just få bli röjdykare” – och har sedan dess veckopendlat de 38 milen från hemmet i Skåne till röjdykarnas bas i Skredsvik.

Nu utbildas röjdykare vartannat år och det är i dag svårare att attrahera en 20-åring till att få vänta i 18 månader, menar Johan.

– Dessutom finns det hos många av oss människor en ”om jag inte försöker, så kan jag inte heller misslyckas”-inställning. Många röjdykarkandidater jobbar redan i Försvarsmakten, men kanske inte vill lämna tryggheten på sitt förband, ge allt för att bli en av oss och inte lyckas.

– Här på Berga finns det många som skulle kunna söka till oss. En grön bakgrund är en stor fördel när det gäller senare

ÖVERST: Åtråvärd groda.
OVAN: Övning i minering.

arbeta delar i röjdykaryrket. Vi som kommer från flottan har sällan den fältvanan eller kunskaperna i strid till exempel, säger Viktor Månsson.

Han är också medveten om att myten om röjdykare ibland kan vara en rekryteringsnackdel.

– Det är alltför vanligt att folk säger ”jag kan inte bli röjdykare, jag är jättedålig i vattnet”. Det funkar inte så, är du intresserad och klarar våra antagningskrav så lär du dig bli bra i vatten, säger Viktor Månsson.

BÄTTRE ÄN DE KAN FÖRESTÄLLA SIG

ÅRETS RÖJDYKARASPIRANTER kommer från Boden, Eksjö, fartygen och några direkt från grundutbildningen. Samtliga fick under förra hösten genomföra kompletterande provning i Karlskrona, för att se hur deras

fysiska status var och om de därmed var lämpliga att anta till röjdykarutbildningen. Och trots att de fysiska kraven under den kompletterande provningen är öppna, så är Johan och Viktor lite förvånade att det fanns sökande som misslyckades på första försöket, på första delen.

– Då ska du klara 3 kilometer på 13.45. Att då komma in på över 15 minuter är slöseri med både deras och vår tid. Det är minimumkrav. Vi vill självklart ha fler röjdykare, men inte på bekostnad av att kravprofilerna sänks.

Uppställda längs bassängkanten står de åtta aspiranterna som just nu ska bedriva vattenfys. En av dem är Simon, som sedan tidigare var bekant med miljön på Haninge garnison.

– Jag har jobbat som soldat på Amf 1 tidigare. Nu senast var jag brandman i det civila. Jag

OVAN: Gonzo, en "kär" vän.
TILL HÖVER: Anmälan
vid kanten.

visste att vattenfysen skulle vara jobbig, men den är lite jobbigare än jag trott. Men hittills lever utbildningen upp till mina förväntningar. Jag tycker om att utmana mig själv och det får jag verkligen göra här. Sedan gillar jag den gemenskap som blir i en mindre grupp, säger han innan det är dags att dra på sig motoroverallen och lite ringsittande på bassängbotten.

Kvar på kanten står Johan och Viktor.

– Aspiranterna tror att det är spännande och utvecklande att vara och jobba som röjdykare. Vad de inte vet är att det är ännu mer spännande och utvecklande än vad de kan föreställa sig, säger Johan. Viktor nickar instämmande.

– Vissa dagar tittar vi på varandra och tänker att ”vi borde få betala för att få göra det vi får göra”. Så bra är det här jobbet.◀

"Genuin kamratskap, yrkestolthet och framåtanda"

Hallå där Jan Thörnqvist, insatschef – och röjdykare. Vad är det bästa med att vara röjdykare?

– Som jag ser det är det att vara en del av ett kollektiv som ofta i sitt yrke får förmånen att uppleva många varierande och ofta annorlunda uppdrag, miljöer, utmaningar och äventyr, vilka ställer särskilda krav på professionalism, ansvarstagande, självkännedom samt god förmåga att fungera enskilt och i ett team. All tid, kraft, hårt arbete och uppoffringar är väl värda den genuina kamratskap, yrkestolthet och framåtanda som skapas redan från utbild-

ningen till röjdykare och sedan följer med. Dessutom får du på arbetstid ibland unika möjligheter att uppleva natur och djurliv, såväl under som över vattnet. Sammantaget är röjdykare alltså ett toppenjobb!

Hur är ditt förhållande till Gonzo idag?

– Då våra vägar sedan lång tid tillbaka skiljdes, har vi inte längre något förhållande. Andra röjdykare under utbildning övertog den nära relationen till Gonzo och jag var och är faktiskt lika glad för det. Nu återstår bara minnen från en daglig och nära relation, minnen som med åren faktiskt blivit ljusare

och ljusare. Jag noterar också att Gonzo fortfarande har en plats vid röjdykardivisionen och där tas om hand med samma hatkärlek som när jag genomförde min röjdykarutbildning. Vissa åldras tydligen aldrig och gammal kärlek rostar tydligen inte heller ...

SUGEN PÅ ATT BLI RÖJDYKARE?

Här är vad som krävs för att lyckas vid nästa kompletterande provning (KP) inför uttagning till röjdykarutbildningen 2019. Dags att börja träna? Men kom ihåg: vattenfys får aldrig tränas ensam!

✓ 3 km löpning på 13:45

✓ 5 räckhäv/chins

✓ 8 dips, ner till 90 grader

✓ 10 step-up med ryggsäck, vikt 40 kg

✓ 1 marklyft, med korrekt teknik och 50 kg

✓ 40 situps, i 50 BPM/ tempo

✓ 40 rygglyft, i 50 BPM/ tempo

✓ 40 bøjsträck (armhävning), i 50 BPM/ tempo

VATTENFYSPASSET "BOGDAN"
(Passet genomförs andra dagen på KP. Nedan ett utdrag; hela passet ska klaras av på sammanlagt 12 minuter och 45 sekunder, i ett svep)

✓ Simma 16 meter under ytan, 5 bøjsträck, tillbaka under ytan på 45 sekunder

✓ 5 stycken 4-meters neddyk, både fötter och händer ska röra botten på 55 sekunder

✓ 30 sekunder vattentramp med händerna över huvudet

✓ Idioten 3 linjer; dyk rakt ned till första linjen, rör denna, uppstigning längs kanten, upp och stå, dyk rakt i, simma till andra linjen, rör... Totalt på 1 minut och 40 sekunder

MATERIEL BERGET

ETT ANNAT TYP AV BERG.
Matterhorn, 4478 meter högt.

– Äntligen får vi loss fordon, radioutrustning, rätt uniformer och ammunition, nu snurrar hjulen. Det ska vara känslan, säger Ingemar Wahlberg som utreder Försvarsmaktens materielbehov åt försvarsberedningen inför nästa försvarsbeslut.

Text Kristina Åstrand Bohman/LEDS KOMM Foto Försvarsmakten & Shutterstock

SKA BESTIGAS

KNAPPT HADE Ingemar Wahlberg hunnit lämna sina slutsatser om logistik innan han fick nästa uppdrag av regeringen. Till den sista februari nästa år ska han ge underlag till försvarsberedningen om det långsiktiga materielbehövet. Till skillnad mot försvarsledningen, kan han fokusera helt på materielen och behöver inte kompromissa för att få plats med löner, övningar och beredskap. Självklart vill han inte föregripa utredningens resultat, men har redan en personlig rekommendation.

– Först materielsätter vi de förband vi har och ökar förbandens tillgänglighet, därefter får ny materiel, förmågor och förband komma, säger Ingemar Wahlberg.

MER PENGAR LIGGER I LUFTEN

ENLIGT DIREKTIVET SKA han rekommendera prioriteringar utifrån en oförändrad ekonomisk ram, men han får också lägga på tilläggspaket med förslag utöver det.

– Jag konstaterar att nu ligger det i luften: Vid nästa försvarsbeslut för 2021 och framåt blir

det troligen resurstillskott från politikerna, om inte förr, om man får tolka många partiers förslag. Försvarsmakten fick nyligen knappt en halv miljard extra och det finns förväntningar om att ännu mer pengar kommer att tillföras redan innan 2021.

KOMMER STÖRA MÅNGA I FÖRSVARSMAKTEN

TILL SITT STÖD har Ingemar Wahlberg utsedda experter från Försvarsmakten, FMV och FOI som är hans kanaler in till ytterligare experter i myndigheterna.

Fram till sommaren ska behovet kartläggas. Bland annat ska han samtala med stridskraftscheferna och mängder av politiska dokument och beslut kommer att läsas igenom.

Ingemar Wahlberg tror att hans utredningsgrupp kommer titta på mellan 15 och 25 olika vapensystem eller förmågor.

– Vi kommer att titta på vad som skulle ha levererats, men inte har levererats. Det som inte beställts, som borde beställas. Enligt direktivet ska vi förbereda för tiden från 2021 och framåt. Men jag kommer inte vara tyst om jag tycker något bör ske redan innan dess för att få effekter i nästa försvarsbeslutsperiod. En utmaning är de långa ledtiderna från beställning till leverans, säger han.

Självklart kommer han också följa perspektivstudiens arbete på nära håll för att berika sitt arbete.

– Men utredningen kommer dra sina egna slutsatser.

SE TILL ATT KOMPANIERNÄ BLIR FÄLTUTRUSTADE

INGEMAR WAHLBERG uppfattar att det finns betydande materielbrister inom i stort sett alla områden, med undantag av några ljusglimtar. Försvarsmakten har exempelvis ett modernt stridsflygsystem och meteorbeväpningen till Jas Gripen är i världsklass.

– Från politiskt håll finns tydliga budskap om att vi ska börja bygga underifrån. Se till att det går att öva, att det finns uniformer, fordon, radioutrustning – de basala förbandsnära

Peter Hultqvist och Ingemar Wahlberg.

RAKA FRÅGOR, SNABBA SVAR

Vad handlar det om?

– Försvarsmaktens uppdämda materielbehov. Min utredning som lämnas den 28 februari 2018, är ett underlag till försvarsberedningen inför nästa försvarsbeslut för 2021 och framåt.

Vilka deltar i utredningsarbetet?

– Ett sekretariat på tre personer, två experter från Försvarsmakten; ekonomidirektör Helena Holmstedt och

brigadgeneral Rikard Askstedt, samt två experter från FMV och en från FOI.

Litar inte politikerna på Försvarsmaktens bedömningar?

– Jo, min utredning är ett komplement till myndighetens underlag.

Ska du ta hänsyn till försvarsindustrins intressen eller exportfrågor?

– Nej, de ingår inte i utredningens uppdrag.

Kommer ditt arbete rota till det i operativa planer?

– Nej, jag får stöd från väldigt erfarna experter. Men jag blir påmind varje vecka från militärt håll om vad som hände när politiker ville spara pengar på materielen 2008.

Kommer du vara helt ärlig till politikerna?

– Ja, jag kommer tala om vad jag tycker är bäst för Sveriges militära förmåga.

”Från politiskt håll finns tydliga budskap om att vi ska börja bygga underifrån.”

behoven. Få ned reparationskulden. Få igång alla lastbilar som kannibaliseras. Soldaterna kanske inte har den bästa terrängbilen, men de har i alla fall en terrängbil som fungerar. Finns det tid och pengar – sätt igång! Så inom något, några år bör det märkas förbättringar på det vardagliga planet, säger Ingemar Wahlberg.

MER ROBUST, MER MOTSTÅNDSKRAFTIGT

HANS SPONTANA INTRYCK ÄR

att det är framför allt armén som har ett enormt behov på bredden. Sedan finns det mängder av materielområden som är dyra. Exempel på sådant han tycker de måste lägga lite extra vikt vid att studera är radarkedjan och möjligheten att behålla luftburna sensorer. Ingemar Wahlberg pekar på att de senaste årens centralisering för att spara pengar har gjort försvaret mer sårbart.

– Ett exempel som är på väg att åtgärdas, är att flygplan

behöver spridas ut och måste kunna klagöras på fler platser än i dag. Det är egentligen ingen häftig materiel utan ett brett register av åtgärder som gör flygvapnet mer motståndskraftigt. Det kan handla om resurser för banreparationer, maskering och vilseledning. Vi måste också tänka oss in i vad en tänkbar motståndare har för prestanda och volymer fem till tio år framåt, så inte

underpresterande materiel köps in. Krig är som bekant en materielsport, säger han.

DET KAN BARA BLI BÄTTRE

BUDSKAPET SOM Ingemar Wahlberg vill ge försvarsanställda är att det kan bara bli bättre, och det kommer det bli.

– Man behöver inte vara politisk expertbedömare för att förstå att nu har svenska folkets beslutsfattare insett att

nu är det nog. Nu måste det förstärkas. Det är bara fråga om hur snabbt och till vilka. Min rekommendation kommer vara att börja investeringarna med basplattan och ge dagens förband en förbättrad förmåga. De nya häftiga materielsystemen får komma senare när ekonomin stärkts tillräckligt. Det är min preliminära bedömning, avslutar Ingemar Wahlberg. ◀

TRE ANDRA UTREDNINGAR SOM PÅVERKAR FÖRSVARSMAKTEN – ALLT DU BEHÖVER VETA PÅ TRE MINUTER

PLIKTEN FRAMFÖR ALLT

Vad: Regeringen beslutade den 2 mars att totalförsvarspiktiga åter ska vara skyldiga att mönstra respektive grundutbildning med värnplikt.

Hur: Beslutet gäller både tjejer och killar. Och det kommer inte heller råda skillnad i utbildning, villkor under utbildningen eller skyldighet att fullfölja utbildningen, oavsett om rekryten kommit innanför grindarna via plikt eller frivilligt.

Varför: Återinförandet av grundutbildning med värnplikt är ett komplement till det frivilliga systemet, som i vissa delar inte fungerat som det var tänkt. 2018 planerar Försvarsmakten för att ta emot cirka 4000 personer att genomgå militär grundutbildning. Av de 4000 är cirka 2500 frivilligt sökande och cirka 1500 kommer via mönstring.

När: Under andra halvåret 2017 och första kvartalet 2018 kommer tjejer och killar födda 1999 att mönstra. De som väljs ut kommer börja sin utbildning under 2018.

Försvarsmaktens kommentar:

En totalförsvarspikt som komplement till det frivilliga personalförsörjningssystemet har sina fördelar: det ger en flexibilitet i antalet inryckande över tid, utifrån omvärldsläge och krav på försvarsförmåga.

ÅTER I LEDNINGEN

Vad: Nuvarande sätt att utöva ledning i Försvarsmakten är följden av en mångårig styrning från regeringen, som utgått från fredsrationell effektivisering.

Hur: Det valda alternativet i Ledning för ett starkare försvar innebär en mer decentraliserad ledning, där arméns, marinens och flygvapnets produktions- och insatsledning på taktisk nivå sammanförs under en armé-, marin- och en flygvapenchef. De är underställda produktionsledningen och lyder under operativ ledning. Försvarsmaktens taktiska staber flyttar från Lidingövägen 24 till Kungsängen (arméstab), Uppsala (flygvapenstab) och Muskö (marinstab).

Varför: Försvarsmaktens ledning ska göras enklare, tydligare och mer robust. Med robust menas att ledningen ges fortifikatorisk

skydd och sprids till flera platser.

När: Något datum för en eventuell fysisk flytt är inte satt.

Försvarsmaktens kommentar:

Den nya ledningsmodellen ska så långt som möjligt reda i fred vara anpassad till verksamhet i högre konfliktnivåer. Den operativa effekten är det centrala i utredningen.

BÄTTRE TILLSAMMANS

Vad: I december 2016 lämnades utredningen Logistik i högre försvarsberedskap till regeringen. Den föreslår förändrad ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten och FMV som ger Försvarsmakten ökade förutsättningar att ta ansvar över försvarsförmågan i alla konfliktnivåer.

Hur: Genom att Försvarsmakten kan organisera och leda verksamheten vid förråd, verkstäder och annan logistiks-service, får ansvaret att driftstyra och vidmakthålla all sin materiel, kan prioritera och styra utformningen vid anskaffning av materiel och sist men inte minst, vara en egen upphandlande myndig-

het – precis som alla andra myndighet. Utredningen föreslår att verksamhet med cirka 1700 medarbetare vid FMV flyttas över till Försvarsmakten.

Varför: Krigsförbanden är beroende av logistikstöd och att ha tillgång till sin materiel när de ska utbilda, öva, upprätthålla beredskap eller göra insatser. Utredarens förslag förenklar Försvarsmaktens styrning och ger handlingsfrihet att agera snabbt vid olika hot och angrepp i såväl fred, kris som i krig.

När: Försvarsmaktens avsikt är att implementera logistikförändringar samordnat med "Ledning för ett starkare försvar" under 2018, men när det kan påbörjas beror på politiska beslut.

Försvarsmaktens syn på saken:

Utredarens förslag leder i rätt riktning och ger bättre förutsättningar att öka förbandens tillgänglighet och krigsduglighet.

EFTER AURORA KOMMER VIKING

Höstens storövning är inte den enda som Försvarsmaktens medarbetare kan se fram emot. Nästa år hålls en av världens största internationella stabsövningar – med övningsplatser från Brasilien till Bulgarien.

OM GANSKA EXAKT ett år – den 16-26 april – genomförs övningen Viking 18. Det är den åttonde gången som övningen som genomförs. Och liksom tidigare en internationell stabsövning med ett omfattande tekniskt stöd.

– Övningen är prioriterad av statsmakterna som ett led i vårt bilaterala samarbete med USA och även som ett säkerhetspolitiskt verktyg vis-a-vis FN, Nato och EU, säger Sverker Ulving.

I Sverige sker övningen som tidigare i Enköping, Karlskrona, Kungsängen och Uppsala.

Men de övningsplatserna är inte de enda: internationellt kommer övningsdeltagare arbeta från Brasilien, Bulgarien, Finland, Irland och Serbien. Övningen genomförs i nära samarbete med Folke Bernadotteakademin, Försvarshögskolan, Polismyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

TINGSTÄDE ELLER TIMBUKTU

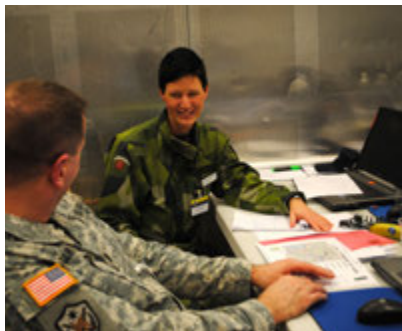
LIKSOM TIDIGARE ÄR det främsta syftet med övningen att öva det som är svårast och vanligast i krishantering, nämligen samordning mellan de militära och civila aktörerna. Det gäller oavsett om operationerna sker nationellt eller internationellt; på Gotland eller i Mali.

– Därmed höjer Viking 18 den allmänna förmågan i stabs-

tjänst i både den nationella och internationella kontexten. Övningen kommer att inkludera spelmoment som även återspeglar nya typer av hotbilder och motmedel såsom asymmetriska hot och cyberhot, säger Sverker Ulving. ◀

Text **Dag Enander/LEDS KOMM**

Foto **Försvarsmakten**

OVAN: Sverker Ulving är planeringschef för Viking 18.

VETERAN

MOT NYTT VETERANCENTER – MED NYE CHEFEN PÅ PLATS

En veteran på vandring.

Hans första stora utmaning på nya jobbet blir att utveckla Försvarsmaktens veteranenhet till att bli det veterancentrum regeringen gett Försvarsmakten i uppdrag att inrätta. Torbjörn Larsson är ny chef för veteranenheten.

– JAG SER FRAM EMOT att fortsatt få utveckla Försvarsmaktens veteranenhet till att den 1 juli bli ett veterancentrum. Jag vet från mina egna genomförda internationella insatser hur viktigt veteranarbetet är. Över åren har det har gjorts stora uppoffringar av de tjänstgörande och deras anhöriga. Vi är stolta över våra utlandsveteraner och deras värdefulla gärning. De har alla vår djupa respekt, säger Torbjörn Larsson.

Torbjörn Larsson är själv en erfaren veteran från både Af-

ghanistan och Mali. Han kommer närmast från befattningen som ställföreträdande chef Sector West, Minusma. Han har en omfattande och bred militär erfarenhet och har bland annat varit förbandschef på A9, chef för FS 14 och FS 23 i Afghanistan, chef tredje brigaden i Boden samt chef för NBG 15.

Just Boden ligger Torbjörn nära: han är uppväxt där och är fortfarande bosatt där tillsammans med hustrun Carina. I familjen ingår tre vuxna söner.

Tidigare chefen för veteranenheten, Amiral Grenstad tillträder i maj 2017 tjänsten som chef för den svenska delegationen i Korea, Neutral Nations Supervisory Commission, NNSC.◀

Text och foto **Mårten Granberg/**
Försvarsmaktens veteranenhet

Torbjörn Larsson.

FAKTA: SVENSKA VETERANER

Närmare 100 000 män och kvinnor har genom åren genomfört insatser i Kongo, Korea, Libanon, Cypern, Kosovo, Bosnien, Tchad, Afghanistan, EU:s marina insats i Indiska Oceanen med fler. Till det kommer ett oräkneligt antal insatser där enskilda eller ett mindre antal sjömän och soldater tjänstgjort. För närvarande är det en större svensk internationell insats som pågår, i Mali.

BESÖKET

LÖSNING PÅ

LOGISTIK

Utbildning i logistik och fordonstjänst av blivande officerare och specialistofficerare, funktionsutveckling för förnödenhetsförsörjning, transporttjänst och försvarsmedicin på stridsfältet.

– Det är några av våra ansvarsuppgifter, säger skolchefen Fredrik Gustafsson på Försvarsmaktens Logistik och motorskola (LogS) i Skövde.

Text Dag Enander/LEDS KOMM Foto Jonas Pettersson/LogS och Försvarsmakten

BESÖKET

NÅGRA ÅR GAMLA byggnader, mitt ute på Skövde garnisons övningsfält ligger den försvarsmaktsgemensamma skolan, ett kompetenscentrum för en rad funktioner från farligt gods-transporter till frågan om fungerande fältkök. Utanför byggnadernas fönster övas det i framförandet av bandvagn 309 på den stora grusplanen. Fredrik Gustafsson ser en svängning i synen på logistikförbandens huvuduppgift – ”försörj och omhänderta” – på bara några år.

– När vi byggde camper i Afghanistan och Mali var det på en stor, plan yta. Där kunde vi ställa containrar och materiel på backen. När vi planerar för framtidens logistikkedja här i Sverige så vet vi att det kommer finnas ett luftthot, vilket blir dimensionerande. Då måste vi

sjukvårdsmateriel och livsmedel. Inget annat, säger Fredrik Gustafsson.

FÄLTKÖK PÅ VÄG

VARJE ÅR HÅLLS 2200 elevtillfällen på LogS och 65-85 kadetter utbildas här. Ett tjugotal av dem är just nu inne på sjunde dygnet av en övning i ledarskap och fysiskt stridsvärde ute på övningsfältet, med minimalt med sömn och mat: totalt 16–17 timmars sömn och 400 kilokalorier per dygn under övningen.

– Meningen med övningen är att pröva på sitt ledarskap under fysisk och psykisk påfrestning, säger övningsledaren och chefen för specialistofficersutbildningen, Anders Beckman.

LogS är en del av Trängregementet och bildades 2005, med ett tydligt arv efter Arméns motorskola och Underhållsskolan.

”Din uppgift är inte löst förrän förnödenheten är tillgänglig för understött förband.”

ha mycket mindre logistikenheter som uppträder mer utspritt. Allt måste stå på flak för att snabbt kunna omgrupperas. För oss äldre här på skolan är det en återgång till hur vi arbetade förr, säger han och kollegan Karin Malmsten, chef för skolans logistik- och motorsektion nickar instämmande.

Det innebär också att man nu tillämpar stor grad av uppdragstaktik när nya kadetter utbildas, för detaljstyrning kring till exempel konvojkörning kommer inte fungera i en svensk stridsmiljö.

Slutmålet är dock det samma som alltid för en logistiker.

– Din uppgift är inte löst förrän förnödenheten är tillgänglig för understött förband. Och det som går i logistikkedjan är krigsförnödenheter som drivmedel, ammunition, reservdelar,

Skolan utbildar främst officerare och specialistofficerare från andra förband, vilket innebär att de flesta andra förband, skolor och centrum i Försvarsmakten mer eller mindre regelbundet skickar medarbetare till Skövde.

En annan del av skolan är utvecklingssektionen, med ansvar för utveckling av delfunktionerna inom skolans ansvarsområden och därmed stödja anskaffningen av materiel och hjulfordon.

– Ett exempel är att vi är delaktiga i lastbilsprojektet, som tyvärr blivit försenat. Andra delar vi tittar på är möjligheten att laga varm mat ute i skogen, alltså är de klassiska fältköken på väg tillbaka. Det innebär också att vi tittar på nya matsejlsförslag baserade på råvaror som finns tillgängliga i Sverige, säger Jörgen Eliasson, ställför-

TOLO.
Drivmedelspåfyllning av
stridsvagn 122.

TAKTIK.
Kadetter under
stridsutbildning.

trädande sektionschef.

”VÅRA FÖRBAND MÅSTE RULLA”

I tre års tid har hon arbetat heltid med Handbok Fordonstjänst.

Nu är den äntligen fastställd, finns tillgänglig på emilia och snart även i tryckt form.

– Handboken ger styrningar om hur fordon i hela Försvarsmakten ska hanteras, inom alla

har kompetens eller muskler att skriva en sådan här publikation.

– Det finns många medarbetare i Försvarsmakten med lång och bred kunskap inom fordonstjänsten, den har vi självklart tillgodogjort oss. Totalt har över 20 organisationsenheter haft representanter med i arbetet med handboken, så dess tillkomst är något som skett tillsammans.

Handboken är utformad så

”För att ha hög tillgänglighet med våra fordon måste våra förband rulla.”

arenor och insatser, säger Maria Carlsson.

Någon liknande handbok än den som nu kommer har inte funnits tidigare och det behövs: Försvarsmakten har som bekant en rad unika fordonstyper, som dessutom ofta ska framföras under mycket speciella förhållanden.

– Ett exempel är mörkerkörning när föraren är uppenbart trött eller under pressande och stressiga förhållanden. Så måste vi jobba ibland, för att ha hög tillgänglighet med våra fordon måste våra förband rulla. Vi talar alltså mer om en utbildning i arbetsmiljö, än att lära sig köra bil - detta för att vi ska kunna använda och hantera våra fordon under svåra premisser på ett säkert sätt. Läser och följer man Handbok Fordonstjänst, följer man också svensk lag på området och den är även baserad på beprövad kunskap

och erfarenhet i ämnet säger Maria Carlsson. Som handbokens projektledare och huvudredaktör framhåller hon att Logistiskolan inte själva

att olika kompetensnivåer ska kunna läsa och förstå vad som är just deras ansvar – från ansvarig chef till instruktör.◀

LOGISTIKSKOLAN PÅ 60 SEKUNDER

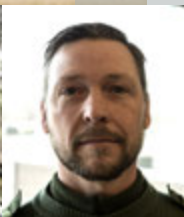
Försvarsmaktens logistik- och motorskola (LogS) vid Trängregementet är en försvarsmaktsgemensam skola som kompetensutvecklar personal från hela Försvarsmakten. Här genomförs yrkes- och befattningskurser inom områdena fordonstjänst, logistikledning, förnödenhetsförsörjning, transporttjänst samt farligt gods.

När det gäller farligt gods är LogS sammanhållande för all farligt gods-utbildning inom Försvarsmakten när det gäller transporter av farligt gods på land, till sjöss eller i luften. Stor del av utbildningarna är Förarutbildning ADR med cirka 90 kurser om året.

Skolan genomför också den funktionsinriktade delen av officersprogrammet (OP), specialistofficersutbildning (SOU) och YBK Logistikledning. Skolans utvecklingssektion har till uppgift att utveckla operativa/taktiska logistikförband samt upprätthålla ansvaret för att föreslå optimerade logistiklösningar för förbandsbunden logistik.

Anders Beckman.

Fredrik Gustafsson.

Maria Carlsson.

VÄRDEFULLA RESERVRESURSER

För att kunna lösa Försvarsmaktens krigsuppgifter, behövs reservofficerare.

**Därför redovisades 2015
utvecklingsmöjligheter för
reservofficerssystemet.**

**Nu har ett antal
förbättringar för denna
viktiga personalgrupp skett.**

ETT EXEMPEL PÅ ovanstående är att grundutbildning av reservofficerare har återupptagits. Arbetet har letts av Militärhögskolan i Halmstad och har bland annat sedan 2012 resulterat i en anpassad reservofficersutbildning för att kunna anställa 1:e sergeanter. Målgruppen var först krigsplacerade värnpliktiga befäl, men har sedan kommit att främst utgöras av anställda gruppbefäl, soldater och sjömän. Utbildningen är 20 veckor lång, fördelat på två kurser som genomförts på somrarna.

– Jag har alltid trivts i det militära och då var det naturligt att söka reservofficersutbildningen, säger Oscar Karlflo som i sommar ska gå sista delen av sin reservofficersutbildning.

– Utbildningen är den enskilt bästa jag gått, både civilt och militärt. Försvarsmakten behöver oss och vi vill bidra. Systemet ger Försvarsmakten möjlighet att till en mycket låg kostnad stärka krigsorganisationen samtidigt som vi får möjlighet att bidra och kombinera ett civilt och militärt yrkesliv. Det är ”win-win” för båda parter, säger Oscar.

I sommar rycker de första officersaspiranterna in till den nya ettåriga utbildning som skapats för att kunna anställa fänrikar. Innan utbildningen ska officersaspiranterna ha genomgått en ettårig militär grundutbildning eller ha motsvarande reell kompetens.

Utbildningen är alltså sammanlagt två år. Befordran till högre tjänstegrad än fänrik är villkorad att reservofficeren har en akademisk examen – detta för att få en ökad likformighet med de fänrikar som genomgått officersprogrammet vid Försvarshögskolan.

KOMPETENSUTVECKLING AV RO

NÄR DET NYA utbildnings-systemet är i full drift planeras cirka 100 nyutbildade reservofficerare att varje år tillföras krigsorganisationen. Därutöver finns särskilda utbildningslinjer för bland annat flygledare, militärtolkar och försvarsmedicinsk personal.

Försvarsmaktens behov av reservofficerare baseras på bemanning av cirka 2 700 befälsbefattningar i krigsorganisationen, inklusive hemvärnet. Möjligheten att öva och utvecklas mot krigets krav är central, vilket Försvarsmaktens nya inriktning stödjer.

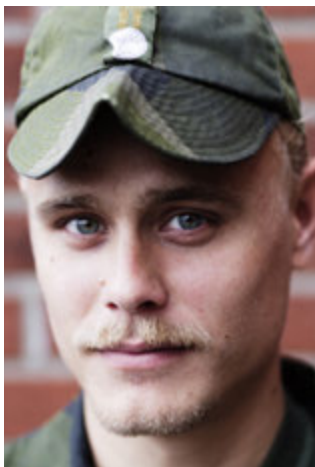
– Vi är väl medvetna om att många reservofficerare som nu krigsplaceras kanske inte har den senaste informationen avseende bland annat taktik och

olika tekniska system. Det finns därför behov av kompetensutveckling för att kunna verka i egen krigsbefattning. Detta är särskilt tydligt när det handlar om lite äldre reservofficerare som inte övat på kanske fem till tio år. Försvarsmakten har därför öronmärkt 10 miljoner kronor årligen under åren 2017-2021 för kompetensutveckling av reservofficerare, säger personaldirektör Klas Eksell.

– Jag gjorde grundutbildningen 2008, men valde att läsa juridik och fortsätta som tidvis tjänstgörande soldat för att sedan bli reservofficer 2015. Intensiteten på min tjänstgöring har stegrats i samråd med närmaste chef och jag upplever Försvarsmaktens flexibilitet i dessa delar som mycket goda. Jag vill särskilt lyfta MHS H:s förmåga att ge en högkvalitativ och pedagogisk ledarskapsutbildning. Det är erfarenheter och kunskaper som gagnat mig såväl militärt som civilt, säger 1:e sergenten Johan Aspmann. <

Text **Mats Geijer/LEDS PERS**

Foto **Försvarsmakten, Wilson Dallas och Jakob Dahlström**

Oscar Karlflo.

Johan Aspmann.

Håll där! Jag har ett gevär!

SLAGET OM TIMBUKTU

DE FÅR 400 DOLLAR VAR OCH ETT UNIKT TILLÄGG TILL UNIFORMENS SLÄPSPÄNNE. MEN VAD LIGGER BAKOM UTMÄRKELSEN SOM MALI OI NU FÅR? FÖRSVARETS FORUM KAN NU BERÄTTA HISTORIEN OM SKÖN SÖMN I STRIDSSTÄLLNING. OCH HUR ETT NYTT SREBRENICA FÖRHINDRADES.

Text Johan Lundgren/LEDS KOMM Foto Jonas Svensson/Malio 1 & Försvarsmakten

MALI OI HADE I princip bara hunnit komma på plats i Timbuktu 2015, men redan efter någon månad kunde man märka en ökad oro i sektor väst, det område som den svenska styrkan i Mali verkar i.

Det tydligaste exemplet på detta skedde kring Goundam, några mil sydväst om Timbuktu:

En svensk patrull blev plötsligt beskjutna av två män med AK47:or när de passerade en by.

De svenska soldaterna besvarade elden och tog upp förföljandet. De sparkade upp dörrarna i vartenda hus i den lilla byn i jakten på förövarna, men det

enda det resulterade i var ersättningskrav för trasiga dörrar och två döda får samt insikten i att detta avvek från normalbilden. Något hade helt uppenbarligen förändrats.

Vad det var, men man då inte visste var att maliska regeringsstyrkor hade anfällt och kört ut rebellstyrkor från staden Menaka i östra Mali, 60 mil från Timbuktu. Rebellgrupperna, som går under beteckningarna MAA/MNLA består av islamiska separatister och tuareger med målsättningen att skapa en självbestämmande stat i de nordliga delarna av Mali.

Efter händelserna i Menaka

hade de bestämt sig för att gå till attack mot byar och städer i hela regionen – inklusive Timbuktu.

SKOTTHÅL I SÄNGARNA

I GRYNINGEN DEN 28 april befinner sig en svensk patrull i de norra utkanterna av Timbuktu. De har inhämtat underrättelser. Nu ligger några av dem och sover i sina enmanstält när de oväntat beskjuts av en tung kulspruta. Patrullen besvarar elden och begär sedan förstärkning.

På Camp Nobel, några kilometer bort, går larmet och QRU:n (Quick Respons Unit), en grupp på åtta personer i tiominuters

beredskap, beordras ut av stabschefen Niklas Brandt.

– Vi tar våra två Galtar och kör snabbaste vägen rakt genom Timbuktu på rekordtid. När vi kommer fram till platsen, försvinner motståndarna från höjden de skjutit från, säger Tomas Forsman, patrullchef på andra fallskärmsjägarpatrull.

Då visar det sig att den beskjutna patrullen har haft tur: Kulorna har gått över och under dem där de låg och sov.

Skotthålet i en av sängarna visar hur nära det var.

– När jag som bäst står där och rapporterar in till min pluton, slänger sig folk i skydd. Jag uppfattar knappt vad som händer, men motståndarnas fordon har dykt upp igen och skjuter yttel med tung kulspruta. Kulorna går över oss och slår in i husen bakom oss, säger Tomas Forsman.

BEREDDA PÅ STRID

YTTERLIGARE FÖRSTÄRKNING

anländer och tillsammans med WIT-teamet (Weapons Intelligence Team), i princip kriminaltekniker i uniform) så samlar man in och dokumenterar bevis i form av kulor, tomhylsor och annat på skottplatserna. Underrättelsegruppen som först blev beskjutna får order om att fortsätta sin inhämtning och QRU-patrullen ska stödja med skydd och bevakning.

– Vi har tagit eldställning med Galtarna och när jag går runt och repeterar eldområden med

"KULSPRUTESKYTTARNA PÅ VÅRA TVÅ GALTAR TAR UT MÅL. MIN SJUKVÅRDARE FÅR BLI GRANATGEVÄRSKYTT OCH JAG BLIR HANS LADDARE."

patrullen ser vi fordon dyka upp vid horisonten. Med hjälp av kameran kan vi zooma in på flaggorna bakpå fordonen. Då inser vi att det är samma gruppering som besköt oss på morgonen, säger Tomas Forsman.

Det dyker upp fler och fler motståndare, med karbiner och raketgevär. På deras pickuper står tunga kulsprutor på flaken, så kallade technicals.

Svenskarna reser upp sina FN-flaggor för att visa vilka de är.

– Nu samlar vi ihop den eldkraft vi har. Kulspruteskyttarna på våra två Galtar tar ut mål. Min sjukvårdare får bli granatgevärsskytt och jag blir hans laddare. Min plan var att inrikta kulspüteeld på skyttarna på flaken, därefter fordonen. Jag och min skytt skulle bekämpa fotfolket med spränggranater, säger Tomas Forsman.

HÅLL LINJEN!

MOTSTÅNDARNA HAR NU BLIVIT

väldigt många och gått upp på en två kilometer bred skyttelinje. Men de stannar upp när de ser svenskarna.

– Går det av ett skott där och då är det bara att hoppas på det bästa, konstaterar Tomas Forsman. Men han får kontakt med sin pluton och de förstärker stridsställningen, fast beslutna att försvara staden och inte tillåta några som helst stridshandlingar bland civilbefolkningen.

– Man kan bara tänka sig

FIENDEN FRÅN LUFTEN.
Bilderna är tagna från en av El Salvadors helikoptrar.

vilka konsekvenser det skulle kunna få. Jämför bara med Srebrenica eller Rwanda, om det blivit skadade och dödade civila i Timbuktu hade vi förlorat vår trovärdighet och misslyckats med vårt uppdrag. Det stora börjar med det lilla, säger Carl Magnus Svensson, kontingentschef för FN 01.

Under tiden som de båda styrkorna står mitt emot varandra skickas sambandsofficerare både till FN:s sektorhögkvarter i Timbuktu och till de maliska

regeringstruppernas högkvarter. Ställföreträdande spaningsskvadronchefen övertar ledningen med den glasklara uppgiften: "Hindra fientligt framträngande över linjen X i syfte att skydda civilbefolkning och FN-förband".

90 METER FRÅN FIENDEN

FRAMÅT KVÄLLEN SKICKAR rebellerna fram förhandlare med budskapet "flytta på er, vi ska inta Timbuktu, det är vår stad". Svaret blir nej, då civila kan komma till skada.

– Den kvällen gick vi i larmförläggning. Jag känner inte till någon i modern tid som sovit i stridsställning med fienden i sin ställning bara några hundratal meter bort. Men jag sov förvånansvärt gott den natten ändå, säger Tomas Forsman.

Strax efter klockan 6 på morgonen den 29 april påbörjar rebellerna sitt anfall: De rycker fram med kompani på stridslinje mot svenskarna. Plutonchefen begär eldtillstånd från högre chef, men får nej till svar. Rebell-

lerna närmar sig ytterligare. Plutonchefen begär återigen eldtillstånd.

Negativt svar den här gången med.

– Här gällde verkligen att väga riskerna. Skjuter vi hade det inneburit förluster, säkerligen på båda sidor men framförallt mycket stora förluster på rebellsidan. Då hade fredsöversenskommelsen spruckit. Det politiska läget hade varit i fara och kanske hela den maliska fredsprocessen, säger Carl Magnus Svensson.

Med rebellerna drygt hundra meter bort begär plutonchefen eldtillstånd en tredje gång – och den här gången ges sådant

tillstånd, om rebellerna kommer närmre än 90 meter för att hindra deras intåg i staden.

– Det är nu alla år av träning sätts på spel hos soldaterna. Här är det lika viktigt att veta när man ska skjuta som när man inte ska skjuta. Det kräver mod. Jag känner stark beundran för de soldater som låg där i stridsställningarna, säger Carl Magnus Svensson.

GUD ÄR SVENSK

DET ÄR FORTFARANDE OKLART varför. Kanske av en händelse. Eller som på inrådan från högre makt. Klart är i alla fall att rebellstyrkorna stannar precis på 90 meters avstånd från de

svenska kulsprute- och granatgevärsmynningarna.

Ett nytt dödsläge uppstår. – Kanske stannar de för att de ser att vi inte tänker vika ner oss, det är ju ändå erfarna styrkor vi möter. Eller för att använda den numera välkända frasen; Gud är svensk, säger Carl Magnus Svensson.

En så kallad stand-off med rebellstyrkan med uppåt 150 man på ena sidan och två plutoner svenska fallskärmsjägare på andra inträder. Hettan stiger under dagen. Temperaturen går upp mot 40 grader och psykiska påfrestningen måste vara lika hög.

– Den enda chansen till skugga var att lägga sig under

"HÄR ÄR DET LIKA VIKTIGT ATT VETA NÄR MAN SKA SKJUTA SOM NÄR MAN INTE SKA SKJUTA. DET KRÄVER MOD."

Galten en stund, men det är svårt att återhämta sig i värmen. Rebellernas plan var antagligen att fylla på vatten när de intagit Timbuktu, men nu hade det tagit slut. När det var dags för förhandling krävde de vatten, men de fick bara ett par flaskor, säger Tomas Forsman.

Rebellernas enda initiativ under dagen var att ta en kulle nordost om svenskarnas position.

– De stod där och viftade och hurrade som om de tagit viktig terräng, men vi stod bara kvar och siktade på dem, säger Tomas Forsman, som numera läser andra året på Karlberg.

TACK TILL HJÄLTARNA PÅ CAMP NOBEL

NÄR REBELLERNA LÄMNAT kullen, drog sig svenskarna tillbaks till stadens utkant.

– Vi anmälde vårt stridsvärde

och konstaterade hur mycket vatten som gått åt, hur hungriga och svettiga vi var. Och vad händer då? Någon på campen fyller en hel container med allt från strumpor till chips, kör genom Timbuktu och lastar av vid stridsställningen. Helt otroligt, säger Tomas Forsman.

En ny förhandling påbörjas.

Samtidigt vill chefen för den maliska regeringsarmén använda raketartilleri mot rebellerna, men Mali 01:s svenska sambandsofficer avråder eftersom precisionen är dålig och riskerar träffa både svenskarna och civila. Om de träffade motståndarna skulle det innebära stora förluster och därför äventyra den fortsatta fredsprocessen. – Han förde ett rakt och tydligt resonemang om riskerna och olämpligheten. Om ni bestämmer er för att skjuta artillerield drar vi oss tillbaka. Han lyckas

övertala den maliska chefen, vilket krävde både beslutsamhet och gott omdöme, säger Carl Magnus Svensson.

KAVAJHYTT MED REBELLEDARE

VID GRYNINGEN DYGN tre har rebellerna dragit sig tillbaka. Kanske på grund av vattenbristen. Med hjälp av så kallade drönare fastställs att de återgått till tidigare gruppering. Och genom att sammanställa alla underrättelser konstateras och bekräftas att rebellerna mycket riktigt hade order om att inta Timbuktu och driva ut regeringsstyrkorna.

Eftersom rebellerna skickade fram sina chefer för att förhandla kunde svenskarna fota av dem. Förbandet hade nu en mycket bra bild av motståndarens styrka och förmåga, till och med på individnivå. Kontingentchef Svenssons plan nu är att ta kontakt med rebellernas befälhavare.

"FÖRST EFTERÅT INSÅG MAN JU HÅRIGT DET VAR, HADE DET SMÄLLT HADE DET SLUTAT ILLA."

– Jag ringer upp honom och säger att jag, som chef för det svenska förband han skjutit mot, vill träffa honom.

Dagen därpå åker en rejäl svensk styrka till byn Bèr för så kallade tekniska samtal, förhandlingar fick det inte kallas. Carl Magnus Svensson påpekar för rebellbefälhavaren att enligt Genevekonventionen ska han inte utsätta civila för risker.

BELÖNING HEMMA I KARLSBORG

– JAG FÖRKLARADE OCKSÅ ATT SKJUTA PÅ OSS FAKTISKT ÄR ÄVEN FAR-

ligt för honom och hans mannar. Inledningsvis nekar han förstås till att de skjutit mot oss, men efter tre timmars sittning erkänner han. Befälhavaren menar att vi svenskar måste förstå att de är rebeller och om vi inte gör något är det just ingen mening att vara rebell. Men slutligen går han med på att fortsättningsvis inte skjuta på FN-soldater eller civila, säger Carl Magnus Svensson.

Han konstaterar också att den här händelsen satte en standard för motståndaren. Samtidigt visade det för andra FN-förband på plats vilken skillnad ett fast uppträdande kan innebära. De bidrog även de till försvaret av Timbuktu.

– Det var visserligen bara en enda händelse i den kanske farligaste FN-insatsen i modern tid, men det visade att vi svenskar är

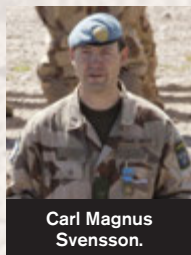
väl tränade, bra utrustade och kunde här verkligen göra skillnad. Man får också tänka på att vår huvuduppgift är att inhämta information och inte den här typen av uppgifter. Men det visar att vi är beredda på strid.

Lika stolt som Carl Magnus Svensson är över soldater och officerare Mali 01, lika stolt är Tomas Forsman över soldaterna i sin grupp.

– De visade att de kan sätta sig i vilken situation som helst. Det spelar ingen roll, för de löser det. Först efteråt insåg man ju hårigt det var, hade det smällt hade det slutat illa.

Nu gjorde det inte det.

Istället har FN beslutat belöna förbandet Mali 01 med en så kallad Risk Premium Award på 400 dollar och ett unikt släpspanne för uniformen. Ceremonin för detta kommer ske på nationaldagen i Karlsborg.

Carl Magnus
Svensson.

Tomas
Forsman.

SENSORER SOM SER

Nya ubåtar och stridsflygplan är beslutade storsatsningar för Försvarsmakten. Nästan lika stora investeringar görs de kommande decennierna i nya sensorsystem – som kommer se längre och se annorlunda ut.

LÄNGRE

Text **Dag Enander/LEDS KOMM** Foto **Försvarsmakten** Illustration **Mats Jerndahl**

DYGNET RUNT, året runt står de runt om i landet: sensor-systemen som ständigt ser till att Försvarsmakten har uppsikt på vårt territorium och närområde.

Men några av systemen börjar närma sig 40-årsstreck och därmed slutet av sin livslängd.

– De sköter sitt jobb och det med bravur, vi har upptäckt att det fortfarande går att kräma ut en hel del effekt ur dem. Samtidigt ser vi att utma-

flockar. Då är föremålen fysiskt sett för små att upptäcka för sensorerna.

Sedan kan ett flygplans radarsignatur eller RCS (radar cross section) vara liten, amerikanska F-35 och ryska PAK-FA är två exempel. Och både kryssningsrobotar och ballistiska missiler är svårupptäckta på grund av sin storlek, fart och sitt flygmönster.

– Det betyder att målen blir ”halare” radarmässigt. Och vi ska också kunna upptäcka mål på havsytan. Vi har starka indicier på att jorden är rund, så med jordens krökning blir det svårt att upptäcka mål som

är en perfekt blandning av beprövad teknologi och den senaste tekniken.

– Därför ser vi helst att alla sensorer inte omsätts samtidigt, för då kommer alla system behöva bytas om 30-40 år. Det bästa är ett kompletterande sensorsystem, som med olika frekvensband och egenskaper kan verka sida vid sida med de som redan finns.

Att många av dagens sensorer har välkända positioner är en annan utmaning som Martin och hans kollegor ser över: sensorerna är därmed relativt lätta att slå ut för en fiende.

En lösning på det problemet

”De sensorer som vi har om några år kan mycket väl se 40 mil, men sitta på en lastbil”

ningarna för sensorsystemen kommer bli större, säger Martin Bergstrand, huvudman Sensor vid produktionsledningen på Högkvarteret.

Och när han menar större är det egentligen mindre som är utmaningen: tidigare var det föremål av ett stridsflygplans storlek som sensorerna skulle upptäcka, medan det i framtiden kommer handla om betydligt mindre föremål: nyligen testade till exempel det amerikanska försvarsdepartementet sina nya Perdix-drönare – 15 centimeter långa med en topphastighet på 100 kilometer i timmen, men där den verkliga nyheten är att de uppträder i autonoma svärmar, likt fågel-

går fort och lågt utan höga sensorer. För att se något på ytan 32 mil bort, måste en sensor befinna sig sex kilometer upp, säger Martin Bergstrand.

MYCKET MINDRE OCH TOTALT TYSTA

JUST 32 MIL är det fågelvägen mellan Karlskrona och ryska flottbasen Baltisk, vilket är ett av många områden som svenska sensorer kan tänkas hålla ett öga på. Att omsätta sensorerna är inte bara en stor ekonomisk investering, utan också en planeringslogistik: all befintlig sensorutrustning kommer om inget görs vara föråldrad samtidigt. Målet är därför att den framtida mixen

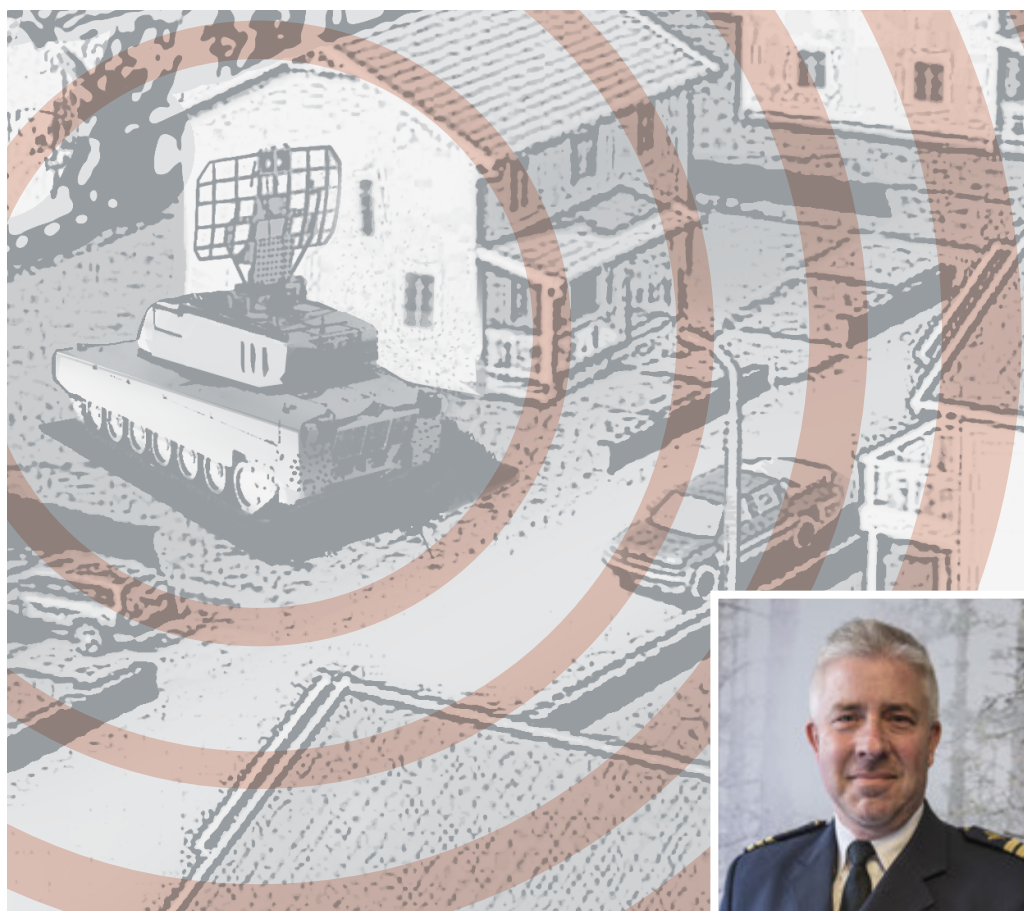
är högrörliga sensorer, förklarar Martin Bergstrand.

– De sensorer som vi har om några år kan mycket väl se 40 mil, men sitta på en lastbil. Då är det betydligt svårare att spåra och slå ut dem. En annan möjlighet är så kallade passiva sensorer. De utstrålar ingen egen energi utan ”lyssnar” bara efter när andra sänder. Sådana sensorer ska i framtiden vara en integrerad del av vårt ledningssystem. Vi anpassar vårt val av sensorer efter de system som en högteknologisk motståndare har, säger han.

PÅ PLATS OM ETT DECENNIO OCH FRAMÅT

NÅGRA NYA SENSORER STÅR

”Det finns inte något egenvärde i nya sensorer, de utgör bara grunden för att vi ska kunna verka med våra verkanssystem.”

dock inte att finna på svensk mark den närmaste tiden: Försvarmakten har nu lämnat styrningar och inriktningar på behov till Försvarets Materielverk, som sedan ska återkomma med hur framtida sensorsystem ska se ut och verka.

– En första realisering av arbetet är nytt materiel och nya förmågor inom tio år. De sensorsystem vi har i dag fungerar, men de måste anpas-

sas till morgondagens behov. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det inte finns något egenvärde i nya sensorer, de utgör bara grunden för att vi ska kunna verka med våra verkanssystem. Här sitter alla system ihop, sensorkedjan är verkligen ett system av system. Hur den kedjan sedan kopplas ihop är en del av helheten.

Kunskap sägs vara den lättaste bördan man kan bära. Det

Martin Bergstrand.

stämmer åtminstone när det gäller synen på sensorer.

– Den som vet mer i en situation, har alltid ett övertag. Informationsöverläge är det vi ständigt strävar efter, säger Martin Bergstrand.

TRE SENSORER SOM SER DET MESTA

SPANINGSRADAR 640

En tvådimensionell automatisk spaningsradar för sjömål på havsytan. Placeras oftast nära kusten, för bästa möjliga förmåga att upptäcka olika slags fartygsrörelser. Informationen som samlas in går till sjöinformationscentralerna, som bearbetar informationen och sammanställer en sjölägesbild. Förutom Försvarmakten används information ur den sammanställda sjölägesbilden av civila myndigheter som Kustbevakningen, Tullverket och Polismyndigheten. Sverige utbyter även sjölägesinformation med andra länder i Östersjöområdet.

FAKTA SPANINGSRADAR 640**Typ:** 2-D radar**Fabrikat:** Terma, Danmark**Frekvensområde:** X-bandet**Antal rotationer:** 12-48 varv i minuten, beroende på profil**Räckvidd:** upp till 40 kilometer**SPANINGSRADAR 861**

En moderniserad version av den tredimensionella Spaningsradar 860, för luftmål på hög och medelhög höjd.

Finns vanligen inne i väl skyddade berggrum med hög- och sänkbara antennmaster samt placerad i en flyttbar radarvagn, vilket gör att systemet är strategiskt och taktiskt rörligt och kan grupperas var som helst i landet.

2009 inleddes leveranserna av den uppdaterade Spaningsradar 861. I och med att spaningsradar 861 har införts har även omfattande anpassningar av befintliga anläggningar gjorts. Bland annat har ett nytt försvarssystem och fjärrövervakningssystem införts.

FAKTA SPANINGSRADAR 861**Typ:** 3-D radar**Fabrikat:** ITT Gilfillan, USA**Frekvensområde:** S-bandet**Antal rotationer:** 6 varv per minut**Räckvidd:** 250-300 kilometer**SPANINGSRADAR 871**

En tvådimensionell radar som ser avstånd och riktning, används för spaning mot sjömål och luftmål på låg flyghöjd. En vidareutveckling av spaningsradar 870 - i operativ drift 1987- som uppförs i anslutning till bunkrar eller i skyddade berggrum. Systemet grupperas framför allt nära vattnet längs hela Sveriges kustlinje för att tidigt upptäcka eventuella hot på vattenytan och i luften. Spaningsradar 871 levererades 2014 och är byggd för att hålla till 2025.

FAKTA SPANINGSRADAR 871**Typ:** 2-D låghöjdsradar**Fabrikat:** ITT Gilfillan, USA**Frekvensområde:** C-bandet**Antal rotationer:** 6 varv per minut**Räckvidd:** 100-150 kilometer

PÅ JOBBET

SENSORERNAS STÄNDIGA SÄLLSKAP

Gillar du dataspel, oregelbundna schemalagda arbetstider och vill jobba skarpt? Då kan Sjöinformationskompaniet vara något för dig.

– Medarbetarna här utför ett ständigt intressant detektivarbete, säger kompanichefen Anders Bäckström.

Text Dag Enander/LEDS KOMM Foto Försvarsmakten och Rickard Kilstrom

LEDNINGEN FÖR Sjöinformationskompaniet ligger säkert – cirka 50 meter ner i Musköberget, för att vara mer exakt. Här och i Göteborg samt Visby finns sjöövervakningscentraler; på Muskö och i Karlskrona finns också Marinens Radio och undervattensspaningscentralen.

– Vår huvudsakliga uppgift är att bevaka, detektera och ta reda vad det är vi ser på våra dataskärmar. Det är ett ständigt detektivarbete, du måste tycka om att luska i grejer, säger An-

säger Anders Bäckström.

Är det fullbemannat och lugnt på skärmarna, finns möjlighet att lämna berget en stund för lite träning. Lunchen däremot äts på plats, efter att någon gått upp och hämtat mat i Muskös restaurang.

Först drygt tolv timmar senare, klockan 19.00 är det dags att lämna arbetsplatsen för att gå och sova i ett logement eller hemma om man bor nära. Tre sådana arbetspass följs av fem lediga dygn.

– Tyvärr saknas bra loge-

”Det finns alltid saker och objekt som vi och våra uppdragsgivare vill veta mer om.”

ders Bäckström inne i Sjöinformationskompaniets lokaler. Det enda som egentligen avslöjar att man befinner sig djupt ner i urberget är avsaknaden av fönster i de moderna lokalerna.

På kompaniets arbetsplatser arbetar drygt 100 personer varav ett femtontal alltid är i tjänst, men det finns plats för fler, menar Anders Bäckström.

– För den i Försvarsmakten som vill börja här finns det goda utsikter, säger han.

TRE DYGNNS JOBB, FEM DYGN LEDIGT

ETT VANLIGT ARBETSPASS för operatörerna börjar klockan 06.30 med skiftbyte, vilket tar ungefär en halvtimme. Med det nya vaktlaget briefade och på plats, går sedan aktuellt sjö-, sambandsläge och kommande verksamhet igenom.

– Var och en får då egna arbetsuppgifter och sektorer som det gäller att ha blykoll på,

mentslösning i Göteborg, något jag önskade vi snarast kunde åtgärda, säger Anders Bäckström.

ÄR DET DU DE SÖKER?

ÄVEN OM OPERATÖRERNA arbetar självständigt för det mesta under sina arbetspass, är det inte ett ensamarbete. Det märks också inne i sjöövervakningscentralen, där kollegorna ofta har korta samtal kring arbetsrelaterade frågor. Men vilka egenskaper har en optimal operatör?

– Envis, nyfiken och tekniskt orienterad samt med analytisk förmåga. Alltså ett jobb som passar väldigt många i Försvarsmakten. Det går inte heller att bortse att du måste gilla att sitta framför en skärm. Sedan får du gärna vara en tävlingsmänniska, för det finns alltid saker och objekt som vi och våra uppdragsgivare vill veta mer om. Några av uppdragsgivarna är marintaktisk stab på Högvärteret, Försvarsmaktens fartyg till sjöss men också civila myndigheter, som erhåller ett anpassat sjöläge. Vi och våra förmågor är väldigt efterfrågade, säger Anders Bäckström. ◀

DÄRFÖR GILLAR JAG ATT ARBETA PÅ SJÖINFORMATIONSKOMANIET Fyra medarbetare svarar

"Kollegorna är kanske den främsta anledningen. Ska man sitta här i mer än 12 timmar i stöten, måste du ha kollegor du trivs med och litar på. Sedan är det vi gör hela tiden på riktigt, den information vi får delas med många olika samarbetspartners och mottagare."

Fredrik Malm, sex år på Sjöinfokomp

"Det är ett väldigt omväxlande arbete där det gäller att kunna växla mellan stor och mindre

arbetsbelastning. Vissa dagar är jättelugna, andra dagar är allt annat än lugna. Jag jobbade i Göteborg innan men min sambo bor här i Stockholmsområdet, så Muskö passade mycket bättre."

Charlotta Beckius, snart fyra år på Sjöinfokomp

"Man utvecklas så mycket som person här. Det är en unik arbetsplats där en enskild medarbetare

ges så mycket ansvar. En annan stor fördel med det här jobbet är att du inte är låst geografiskt till bo i närområdet. Med det schema som vi har, så kan du mer eller mindre bo vart du vill i Sverige."

Alexander Nyrén, sex år på Sjöinfokomp

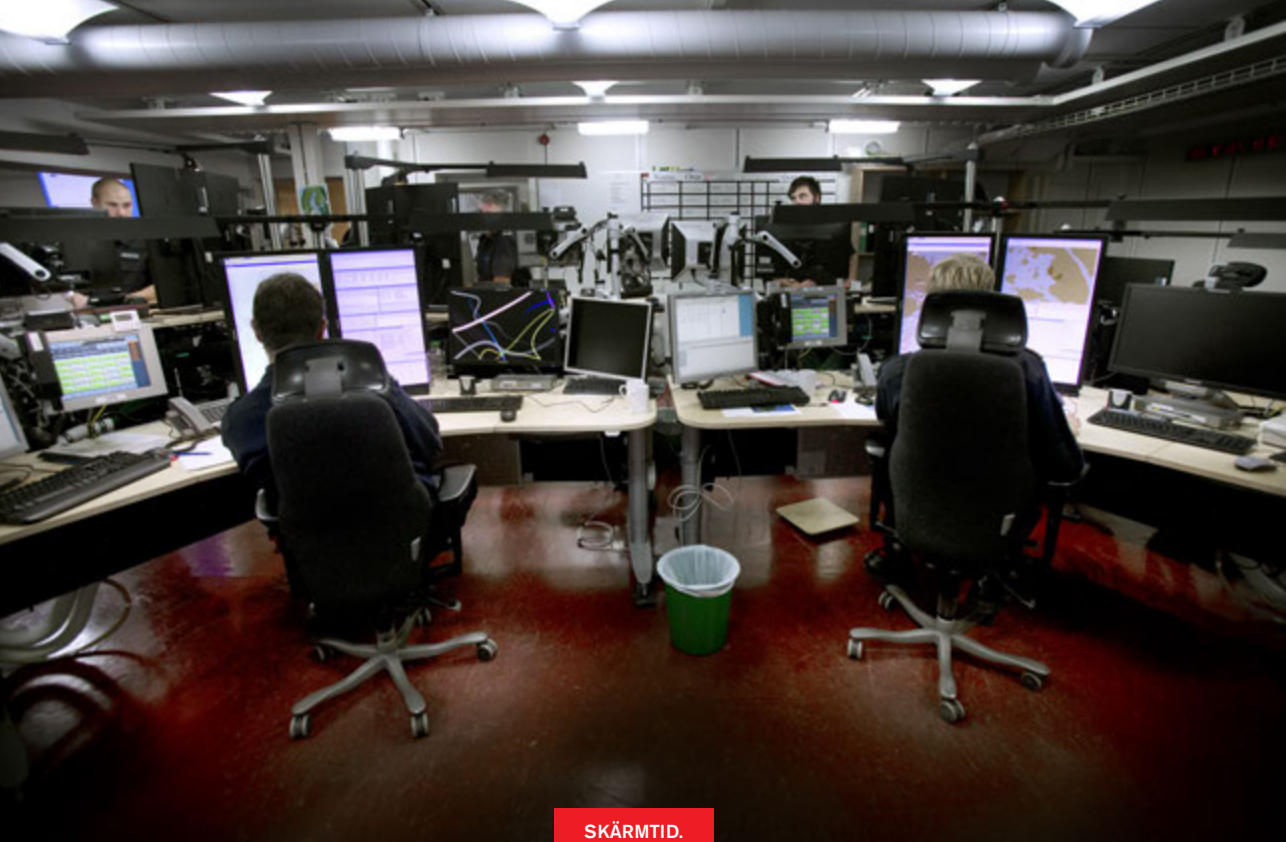

"Jag gjorde lumpen här som operatör 2009-2010, men letar mig tillbaka hit efter några utflykter i det civila livet. Här gillar jag ordningen och reda, att det finns goda utvecklingsmöjligheter och att jag lär mig nya saker hela tiden."

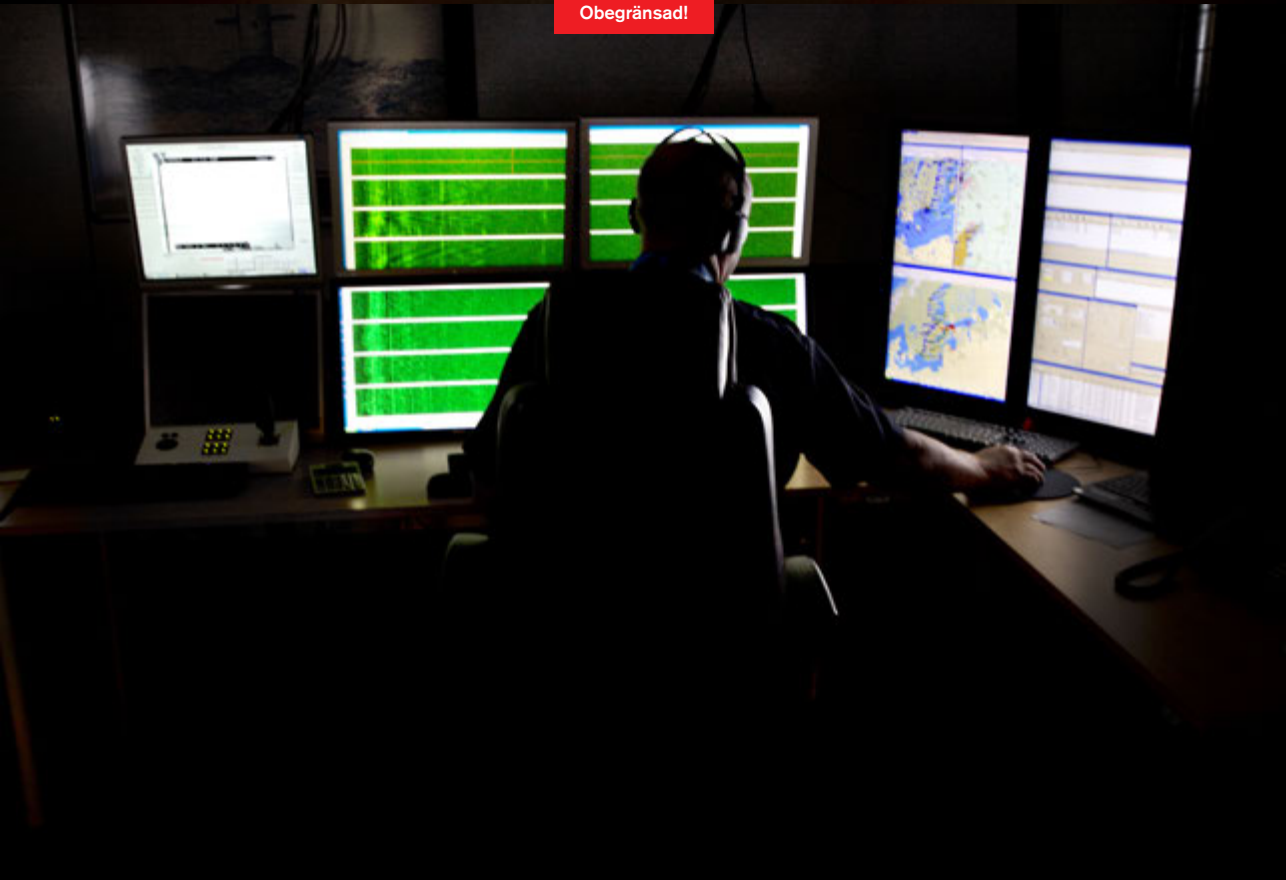
Kristin Vadin, i omgångar sju år på Sjöinfokomp

Anders Bäckström, chef för sjöinformationskompaniet.

SKÄRMTID.
Obegränsad!

ÅSIKTEN

"FLER KVINNLIGA CHEFER" – BARA LÄPPARNAS BEKÄNNELSE?

JAG HAR VELAT bli officer sen jag var sex år gammal. Jag var på en flyguppvisning med min pappa och vi såg Viggen flyga över på låg höjd. Där och då bestämde jag mig för att bli officer, helst stridspilot. Jag har aldrig vikt från min övertygelse om en karriär i Försvarsmakten, även om min inriktning ändrats en hel del under årens lopp. Jag frivilligutbildade mig från att jag var femton år, valde gymnasium med ingångsvärdet att ha möjlighet att söka alla tjänster som fanns i Försvarsmakten – trots att det betydde att jag fick gå teknisk linje även om mina styrkor låg mer inom språk och samhällsämnen.

Jag har med liv och lust gått in för att göra mitt bästa från värnplikt fram till nu.

Jag har fantastiska kollegor och chefer som ger mig förtroende, mandat och ständigt utmanar mig att bli bättre. Jag är glad nästan varje dag jag går till jobbet.

Det är inte bara mitt jobb, det är ett livsval.

UNDER HELA MIN resa har det funnits människor som stöttat och handlett mig: Som min förebild Elisabeth, som funnits där sen jag skulle välja gymnasium och fortfarande är mitt bollplank. Min plutonchef Håkan, som övertygade mig och var min mentor när jag tvekade. Min familj som har uppmuntrat mig och såklart mitt livs kärlek som tar hand om barnen och allt annat som det innebär att ha familj och hem, när jag är på tjänsteresor, övningar, kommanderingar och utbildningar.

Jag är bra på det jag gör och jag har potential att bli ännu bättre. Det skäms jag inte för att säga. Jag tänker inte sätta några gränser för mig själv. I dag är jag kapten

Personerna på bilden har inte skrivit insändaren.

och har sökt stabsutbildning, SU med start i höst.

Att söka SU var trots allt det jag beskrivit ovan ett mycket svårt beslut.

För i den ansökan ligger problemet.

Mitt jobb har hittills inneburit att jag är borta från min familj ofta och ibland under längre perioder. Innan jag hade barn var det enkla. Nu har vi tre barn i åldrarna 2-7 år, hus och hund.

Jag har ett ansvar som är större och viktigare än mitt arbete.

Att då söka en utbildning som innebär att jag ska lämna allt det under först ett år, sen med option på att gå ytterligare ett skolsteg på två år för att någon gång efter det tjänstgöra på HKV i minst ett år – sammanlagt fyra år, är ett svårt steg som har krävt mycket av mig och min man.

Trots att jag nu valt detta anser jag att det ställer alldeles för höga krav på min familj. Många av mina kvinnliga kollegor runt om i landet ställs inför samma dilemma. Det är inte brist på vilja, ambition eller kompetens som gör att de inte söker vidare. De stannar kvar som kaptener eller löjtnanter (beroende på när i karriären barnen kommer)

för att de inte har möjlighet eller inte tycker att det är värt att offra så mycket av sina familjer eller relationer som det faktiskt innebär att ta steget uppåt. Jag hävdar nämligen att kvinnor i allmänhet är mindre benägna än män att lämna sina familjer för att satsa på sig själva och sin egen utveckling.

SÅ SOM SKOLSTEGEN ser ut idag och med utgångspunkt i att man är relativt ung när man först tar anställning som officer har den som är barnlös, ensam och utan ett civilt liv (alternativt en med en partner som gladeligen lämnar sina egna karriärambitioner och intressen därhän) goda förutsättningar att söka sig vidare uppåt.

Den som inte faller inom den kategorin har det betydligt svårare.

OM FÖRSVARSMAKTEN MENAR allvar i sitt påstående att man vill ha fler kvinnor som chefer måste skolsystemet göras om. Under flera år har vi hört om hur SU ska kunna genomföras med distansutbildning och hemstudier som grund, men ännu lyser dessa förslag med sin frånvaro i praktiken. Jag vet att jag tillhör den sista dödsryckningen för SU men principen är densamma för de nya cheferna, för de

kommer sannolikt också ha familj någon gång i livet. Ett skolsystem som ger utrymme för ett eget liv utanför arbetsplatsen gynnar både den enskilde individen såväl som Försvarsmakten. Jämställdhet är bra för alla, inte bara kvinnor.

Om Försvarsmakten verkligen menar allvar med att man vill ha fler kvinnor som chefer, förändra skolsystemet nu!

Elena Fredriksson/Hkpfij

STOLT OCH NÖJD

EFTER NÄSTAN 45 ÅRS tjänstgöring i Försvarsmakten, har det blivit min tur att lämna in uniformen på förrådet. Och jag minns ännu den dagen jag hämtade ut min första uniform på Stumholmen i Karlskrona och bar min sjösäck hela vägen hela vägen till Bataljon af Trolle. Det kändes långt. Jag var 16 år, 152 centimeter lång, 52 kilo lätt och ute på mitt första äventyr.

Och det har blivit många äventyr under min tid i Försvarsmakten: allt från resor med Älvsnaabben till att flyga baksits i en Viggen. Men det jag minns mest är alla duktiga och inspirerade arbetskamrater jag träffat. Tack till er alla. Om jag fick leva om mitt liv, skulle jag göra samma val (med några få justeringar).

Jag lämnar Försvarsmakten stolt och nöjd.

Kalle Högberg/Amf 1

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort, inte längre än 1000 tecken och mejla till ff-red@mil.se före den 26 maj.

VAD TYCKER DU OM FORUM EGENTLIGEN?

LÄSARUNDERSÖKNING GER SANN BILD

DEN ÄR PRISAD i Stockholm, London och New York.

Men vad tycker medarbetarna om sin personaltidning?

Det visar sig nu i 2017 års läsarundersökning.

Liknande undersökningar har gjorts 2013 och 2015, vars värden nu årets undersökning kan mätas mot. Undersökningen utförs via telefon av Demoskop på uppdrag av Försvarsmakten. Personuppgifterna kommer från system Prio. Det är självklart frivilligt att vara med och den som svarar är helt anonym.

– Dock hoppas vi verkligen att så många som möjligt av de cirka 400 som intervjuas verkligen säger vad de anser om Försvarets forum. Bara då kan den sannaste bilden av hur tidningen uppfattas träda fram, säger redaktören Dag Enander.

Resultatet av undersökningen kommer att redovisas i nummer 3/2017.

NY JOBBSAJT LANSERAD

I februari lanserades soldatkarriär.se – jobbsajten som ska underlätta kontakterna mellan Försvarsmaktens tidvis tjänstgörande medarbetare och andra arbetsgivare.

JOBBSAJTEN ÄR ETT samarbete mellan Försvarsutbildarna och CareerBuilder.se på uppdrag av Försvarsmakten. Arbetsgivarna som kommer att erbjuda jobb- och utbildningar på soldatkarriär.se är alla samarbetspartners till Försvarsmakten avseende personal- och kompetensförsörjning. De har gemensamt att de vill nå de som har fått meriter och kunskaper genom utbildning och erfarenheter från Försvarsmakten.

– När vi lyssnade på de fantastiska ambitioner Försvarsmakten har som arbetsgivare, ville vi genast djupdyka i vår egen teknik för att se om vi med hjälp av den kunde föra personal som tjänstgjort i det militära närmare den privata arbetsmarknaden. Resultatet är en helt ny jobbsajt dedikerad till Försvarsmakten och deras samarbetspartners, säger Anders Selvehed, vd på CareerBuilder.se.

CareerBuilder.se svarar för själva jobbmatchningstekniken medan Försvarsutbildarna kommer att skapa och driva själva portalen.

– Vi blev mycket positiva när vi i Försvarsutbildarna fick frågan om att ta fram en jobbsajt för att förenkla och effektivisera kontakten mellan framförallt individer med deltidsengagemang i Försvarsmakten och arbetsgivare. Vi stödjer sedan tidigare Försvarsmakten med både rekrytering och utbildningar och ser det här också som en utmärkt plats att marknadsföra möjligheter för Försvarsmaktens personal att kunna tjänstgöra som frivilliga instruktörer inom ramen för frivilligutbildning säger Per Klingvall, kommunikationschef på Försvarsutbildarna.

Jobbsajten kommer att innehålla jobb och utbildningar inom i stort sett alla yrkesområden. ◀

Text **Jonas Wannberg/HKV PROD**

NYHETER & AKTIVITETER

Filter: Alla nyheter

21 januari 2017

Därför finns vi

Jobba eller studera med det du vill, samtidigt som du får ett engagemang i Försvarsmakten. Soldatkarriär.se finns för att vara "Din länk till arbetslivet".

Se hela artikeln >

24 januari 2017

Frågor & Svar om soldatkarriär.se

Vad är soldatkarriär.se? Soldatkarriär.se är en jobbsajt där Försvarsmaktens samarbetspartners (andra arbetsgivare och organisationer) publicerar sina job...

Se hela artikeln >

SOLDATKARRIÄR

Din länk till arbetslivet

Home Nyheter Sök jobb Alla jobb Partners Om oss

OM OSS

Uppringning
30 parter
Frågor & Svar
Kontakt

Jobba eller studera med det du vill, samtidigt som du får ett engagemang i Försvarsmakten.

- IT tekniker eller sjuksköterska?
- Lokallösningar eller nationell?
- Villkor eller lösningsmetoder?
- Årslön eller grupplön?
- Vår eller ert ansvar?

En funktion för att...

Soldatkarriär.se finns för att ge medlemmar...
Soldatkarriär.se riktar sig till dig som har en...

SOLDATKARRIÄR

Din länk till arbetslivet

Home Nyheter Sök jobb Alla jobb Partners Om oss

NYHETER & AKTIVITETER

21 januari 2017

Därför finns vi

Jobba eller studera med det du vill, samtidigt som du får ett engagemang i Försvarsmakten. Soldatkarriär.se finns för att vara "Din länk till arbetslivet".

Se hela artikeln >

24 januari 2017

Frågor & Svar om soldatkarriär.se

Vad är soldatkarriär.se? Soldatkarriär.se är en jobbsajt där Försvarsmaktens samarbetspartners (andra arbetsgivare och organisationer) publicerar sina job...

Se hela artikeln >

LÅNGKRÖNIKA

SÅ SER SMÅ GRÖNA MÄN UT

– VÅR DEFINITION AV PÅVERKANSKAMPANJ

I SAMBAND MED nedläggningen av Räddningsverket, Styrelsen för psykologiskt försvar och Krisberedskapsmyndigheten i slutet av 2008 så bildades MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1 januari 2009.

Vid MSB har vi kontinuerligt utvecklat myndighetens operativa förmåga genom att förbättra verktygen och vår organisation för att hantera omvärldsbevakning, analys, samordning, kris-kommunikation och samlade lägesbilder samt vår egen insatsverksamhet. Ytterst syftar vår analys till att bedöma huruvida en händelse hotar målen för samhällets säkerhet: befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och våra grund-

som mer alarmerande, kunde vi konstatera att det var synnerligen svårt att klarlägga faktiska sakförhållanden rörande situationen på Krim, konfliktorsaker och aktörer. Det rädde dock ingen brist på nyheter och information, snarare fanns det en stor mängd versioner av samma händelser, vilka ofta var motstridiga.

EN ÅTERKOMMANDE FRÅGA i början av konflikten var givetvis vilka de gröna beväpnade männen på Krim representerade. Ryssland hävdade, vid den tiden, att de absolut inte var ryska, trots att till exempel materiel, vapen och agerande pekade på det. I vårt operativa analysarbete blev det därmed

”Ett europeiskt land angrep och annekterade en del av ett annat europeiskt land och ljög om det.”

läggande värden, såsom demokrati, yttrandefrihet eller individuella fri- och rättigheter.

Sedan MSB bildades har även identifiering av vilseledning, desinformation och propaganda funnits på agendan i det operativa arbetet.

I början av 2014, strax efter vinter-OS i Sochi, hände något som skulle påverka den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde: Ett europeiskt land angrep och annekterade en del av ett annat europeiskt land och ljög om det. Det handlar givetvis om den ryska annekteringen av Krim som senare följdes av den väpnade konflikten i östra Ukraina.

I början av mars 2014 fick MSB i uppdrag av Regeringskansliet att följa utvecklingen på Krim och analysera händelsen utifrån eventuella konsekvenser för den svenska krisberedskapen. Relativt snabbt kunde vi konstatera att händelsen innebar relativt få direkta konsekvenser för den svenska krisberedskapen. Däremot, och som vi bedömde

snart uppenbart att händelseutveckling var relativt unik. I och med detta konstaterade vi att det behövdes en utvecklad analysram för att kunna bedöma händelseutvecklingen. Detta hjälpte oss att skilja de koordinerade vilseledande aktiviteterna från det som rymdes i den vanliga informationsmiljön, med allt från missförstånd, legitim opinionsbildning, vanlig journalistik och faktiska händelser. I analysarbete insåg vi successivt att den utveckling vi bevakade var det mest omfattande exemplet på en påverkanskampanj som vi dittills sett. Tre år senare har vi fått bekräftat att det faktiskt var ryska trupper (om nu någon har betvivlat det) som invaderade Krim.

Vad lärde vi oss då av den ryska påverkanskampanjen mot Ukraina?

DEN MEST SYNLIGA komponenten – den militära operationen – utgjorde en del av en massiv påverkanskampanj som innefattade flera andra

komponenter som i någon mån kontrollerades av den ryska maktapparaten. Kreml verkar framgångsrikt ha lyckats med att inrikta och samordna resurser från flera delar av det ryska samhället: Till exempel var det ryska informationsöverläget i början mer eller mindre totalt. I och med att ryska företag ägde stora delar av den ukrainska telekominfrastrukturen så kunde de bland annat blockera Ukrainas kommunikation samtidigt som man släppte fram sin egen kommunikation till målgrupperna. De ryska budskapen var välformulerade, koordinerade och effektiva. Även västvärlden drabbades av denna dimma av desinformation, som i det snabba händelseförloppet inte sällan letade sig in i våra etablerade medier.

Samtidigt som påverkanskampanjen mot Ukraina innehöll flera dolda moment så exponerade Ryssland ändå mycket om sina avsikter, resurser och förmågor att bedriva påverkan. Med andra ord fanns relativt mycket information om ryska påverkansresurser tillgängliga helt öppet. Det nu allmänt omtalade fenomenet med

I underlaget lämnade vi även följande förslag på definition av en påverkanskampanj:

Från främmande makt koordinerad verksamhet som innefattar vilseledande eller oriktig information eller annat för ändamålet särskilt anpassat agerande och som syftar till att påverka:

- beslut av politiska eller andra svenska offentliga beslutsfattare,
- opinioner hos hela eller delar av den svenska befolkningen,
- beslut eller opinioner i ett annat land
- där Sveriges suveränitet, målen för vår säkerhet eller andra svenska intressen kan komma att påverkas menligt.

DEN 23 APRIL 2015 kom regeringens proposition 2014/15:109, Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016-2020. I denna fastställde regeringen bland annat att det försämrade omvärldsläget aktualiserar behovet av ett psykologiskt försvar

”Vi lever i ett öppet samhälle där vem som helst kan köpa sig sändningstid eller verka direkt mot befolkningen genom sociala medier.”

”trollfabriker” var betydligt mer synligt då än det är idag. Genom riktad omvärldsbevakning gick det att hitta några av de företag som organiserade trollverksamheten.

Så enkelt är det tyvärr inte idag.

PÅ MSB BESLUTADE VI OSS FÖR ATT INTE AVVECKLA den särskilda organisationen när konflikten gick in i en mer långdragen fas. Vi ville ha våra resurser snabbt tillgängliga på myndigheten och under ett ledarskap ifall Sverige skulle utsättas för en liknande situation. Därför fortsatte vi att bevaka, analysera och genomföra operativa beredningar om än i mindre omfattning ända fram till augusti 2015. Parallellt med detta bedrev vi även ett intensivt arbete för att omsätta de vunna kunskaperna i strategiska insikter. Bland annat rörande vilka moderna strategiska psykologiska försvarsförmågor som det ryska agerandet ställer krav på ur ett svenskt perspektiv. Detta redovisades delvis i MSB:s underlag som vi tog fram inför det senaste försvarspolitiska beslutet 2015.

anpassat efter dagens förhållanden. Därför började MSB att planera för ett mer långsiktigt arbete med att hantera hotet från påverkanskampanjer. I myndighetens regleringsbrev för 2016 fick MSB även uppdraget att ha en god förmåga att identifiera och möta informationspåverkan.

Under 2016 utbildade vi cirka 4000 tjänstemän och personer inom de frivilliga försvarsorganisationerna. Även utpekad personal på alla 21 länsstyrelser har erhållit utbildningen. Utöver den riktade utbildningsinsatsen har vi deltagit i konferenser, stöttat utbildningar på Försvarshögskolan och genomfört presentationer för näringsliv, myndigheter och andra organisationer samt varit aktiva i media bland mycket annat.

Att möta påverkan är en komplex utmaning. Vi lever i ett öppet samhälle där vem som helst kan köpa sig sändningstid eller verka direkt mot befolkningen genom sociala medier. Detta betyder att även främmande makter nästan obegränsat kan verka på alla de arenor som den svenska befolkningen, våra politiker och vår media finns.

Små gröna ryska män på Krim.

FOTO: SHUTTERSTOCK

”Om vi sedan aktivt bemöter vilseledande information med korrekta uppgifter och inte sprider vidare desinformation.”

Samtidigt är det just den rätten till yttrandefrihet och tryckfrihet som vi måste skydda. Detta är inget som kan göras lättvindigt och vi har antagligen en lång väg att vandra när det gäller att utveckla samhällets förmåga att möta påverkanskampanjer. Genom att se till att allmänhet och beslutsfattare är beredda på att det finns aktörer som bedriver vilseledning, sprider desinformation och agerar i syfte att påverka oss till sin fördel så har samhället dock ett rudimentärt skydd. Om vi sedan aktivt bemöter vilseledande information med korrekta uppgifter och inte sprider vidare desinformation, så minskar även risken för att främmande makts påverkansoperationer får fäste i vårt samhälle.

REDAN I DAG arbetar MSB i någon omfattning med att identifiera, analysera och möta informationspåverkan, öka befolkningens motståndskraft och försvarsvilja och säkerställa att information och kommunikation ska kunna upprätthållas vid störda förhållanden.

Men psykologiskt försvar kan inte göras endast på en myndighet!

Det här är förmågor och verksamheter som måste finnas i hela samhället!

I detta arbete är inte minst Försvarsmakten en central aktör med kompetens och förmågor för att identifiera och möta flera typer av påverkansoperationer.

Ingen myndighet har fått en uppgift att utveckla ett nytt modernt psykologiskt försvar, men jag hoppas att MSB får en tydligare utpekad roll och ett starkt mandat att stödja samhället i dessa frågor framöver.

Mikael Tofvesson

Chef Enheten för omvärld och beredskap, Operativa avdelningen, MSB

NÄR DET OTÄNKBARA INTRÄFFAR

STRAX EFTER KLOCKAN 22.00 på söndagen den 26 mars kom larmet om att en bärgningsbandvagn 90 med två personer i gått genom isen strax söder om Brännberg utanför Boden. Vagnchefen lyckades ta sig ut ur fordonet men hans förare, en 23-årig deltids-soldat från södra Sverige blev kvar i vagnen under vattnet. Trots intensiva insatser från personal och räddningstjänst på plats lyckades man inte få ut honom ur vagnen förrän den bärgats några timmar senare, och då var det tyvärr försent. Vår medarbetare dödförklarades av läkare på plats.

– Vi var många som satt och höll tummarna för att räddningsinsatsen skulle gå vägen. Tyvärr var förhållandena på olycksplatsen allt för svåra. Våra tankar går till anhöriga och vänner. Han kommer för alltid att finnas i våra minnen, säger Mikael Frisell, chef I19.

– Samtidigt som jag känner stor sorg vill jag lyfta fram de soldater och befäl som med risk för sina egna liv under flera timmar dök och kämpade i mörkret och det iskalla vattnet för att hjälpa sin kollega. Jag har lyssnat på samtalen de har haft de senaste dagarna och man blir snabbt varse att de har gjort saker på olycksplatsen som vi aldrig någonsin kan kräva av en människa. Som chef känner jag en otrolig stolthet över deras insatser, säger Mikael Frisell. Nu fortsätter arbetet med att stötta anhöriga, kamrater och andra medarbetare.

– Det finns många därute som kommer behöva stöd en lång tid framöver och de ska veta att vi finns här om de behöver hjälp. Jag och hela regementet vill dessutom passa på att uttrycka vår tack-samhet för stödet, omtanken och de uppmuntrande orden från både försvarsmaktskollegor och allmänhet. Från vår avlidne kamrats anhöriga vill jag framföra ett stort tack för ett mycket fint och varmt omhändertagande och ett stort stöd under tiden tillsammans med oss i Boden bland annat vid olycksplatsen, vid minnesstunden, vid samtal och möten med inblandade. Stora och värmande ord från människor som nyligen förlorat en son, bror och systerson, säger Mikael Frisell.

Text och foto **Jesper Sundström/I19**

I19 sörjer sin kamrat.

BILDEN

Foto *Bezav Mahmod/ComCam*

SVERIGES BÄSTA FOTOGRAFER

Varje nummer av Försvarets forum förgyller de med sina fantastiska foton: förbandet Combat Camera. Nyligen insåg även Pressfotografernas Klubb hur skarpa de är genom att belöna den här bilden med tredje pris i kategorin Vardagsliv, i tävlingen Årets Bild.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

VETERANDAGEN

MÅNDAGEN DEN 29 MAJ

Kom och hylla Sveriges veteraner vid det nationella veteranmonumentet Restare utanför Sjöhistoriska museet på Djurgården i Stockholm. Under en fullspäckad dag uppmärksammar vi förutom alla andra veteraner särskilt deltagarna i Sveriges första väpnade FN-insats UNEF i Gaza som firar 50-årsjubileum i år.

11.00-19.00 Försvarsmakten, andra myndigheter och ideella organisationer visar upp sin verksamhet ur ett veteran- och anhörigperspektiv. (Paus under ceremonin)

14.30-15.45 Veterandagsceremoni med kransnedläggning och medaljering. Medverkar gör bland andra H.M. Konung Carl XVI Gustaf och överbefälhavare Micael Bydén.

16.00-17.00 Mat och mingel i mässtältet. Utdelning av priset för Årets veteran.

17.00-20.30 Gratiskonsert med fältartisterna och Mustasch.

Ingen föranmälan krävs för konserten.

Hjärtligt välkommen!

För mer information se forsvarsmakten.se/veterandagen

#veterandagen